STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 04756

ABELAR UN HELUIZ

H. Leivick

Permanent preservation of this book was made possible by Allen & Elaine Avner

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

ה. לייוויק

אַבעלאַר און העלויז

דראַמאַטישע פּאָעמע
אין דריי סצענעס

אַרויסגעגעבן דורך „ליטעראַרישע בלעטער"

Printed in Poland

H. Lejwik — Abelar i Heluiz
Wyd. „Literarisze Bleter" 1936

Druk. „Grafia", Nowolipki 7.

א פּאָר ווערטער

פון די ערשטע ריירנדע, ציטערנדיקע לידער „אויף סיבירער וועגן" ציט זיך איבער דעם גאַנצן ווייטיקפולן שאַפן פון ה. לייוויק שניי־ווײַסקייט און בלוט־פלעק, — בלוט־פלעק אויף שניי־ווײַסקייט. דערנאָך קומען מענטשן הינטער קראַטן, דאָס מענטשלעכע וועזן דורך קראַטן. אין זיין פּרעכטיקער פּאָעמע „וואָלקנס אהינטערן וואַלד", וואָס איז, לײַדער, ווייניק באַקאַנט בײַ אונז, דערציילט אונז ה. לייוויק:

„אויך איצט, נאָך אַזויפיל פאַרגאַנגענע יאָרן,
דערזע איך אין גערוימע ניו־יאָרקער חדרים די זעלבע אומהיימלעכקייט,
און איך וואַרט, אַז אָט־אָט זאָל זיך געבן אַן עפן אַ טיר פון מיין וווינונגען
און מ'זאָל אַריינקומען מיט האַסט און מיט רוגזה, מיט שטריק און מיט קייטן,
און מ'זאָל מיך איינפלעכטן און איינשמידן אין זיי, און מ'זאָל פאַרהאַקן די טיר,
און פאַרמויערן די שויבן און פענסטער פאַר מיר אויף שטענדיק־שטענדיק..."

ה. לייוויק ווערט כסדר פאַרפאָלגט פון די מאָטיוון פון געוואַלדטאַט, נקמה, תפיסה, האַק, בלוט. ער נעמט אויף זיך גערן די ענוים, די יסורים.

אין אַנדער ליד זאָגט ה. לייוויק:

„איך וואָלט נישט וועלן פאַרמיידן דאָס מזל
פון יענע, וואָס זענען מיט געזאַנג געגאַנגען צום שייטער,
און פון יענע, וואָס האָבן אין עקסטאַז זיך אָפּגעגעבן צו דער תליה..."

דאָ נישט לאַנג האָט אונז לייוויק געבראַכט די דראַמע „עקדה", וואָס איז געווידמעט די אַלע, וואָס ווערן געבראַכט אַלס קרבנות און געפירט צו עקדות אין פאַרשידענע ציטן און בײַ פאַרשידענע געלעגנהייטן. ה. לייוויק ווערט אַליין ווי געריניקט דורך דעם, וואָס ער לעבט ווידעראַמאָל און אָבער־אַמאָל איבער די ליידן און פּייגען פון די גערודפטע און געפייניקטע. רײַסט זיך טאַקע אַרויס בײַ לייוויקן אין אַ ליד:

„ס'איז גוט מיט אַ סאַבן אין פּיין זיין געפּייניקט
און טראָגן דעם פּיין ווי אַ הייליקע גאָב..."

פאַר דער איצטיקער נײַער דראַמאַטישער פּאָעמע „אַבעלאַר און העלואיז" האָט דער דיכטער גענומען דעם שטאָף שוין נישט פון יידישער וואָר און טרוים,

נאָר פונם מיטלאַלטערישן פראַנקרייך און מיטלאַלטערישער טעאָלאָגיש - מאָנאַסטירישער סביבה. ה. לייוויק אַנטפּלעקט פאַר אונז אויף זיין אייגנאַרטיקן דיכטערישן אופן שטיקער פונם טראַגישן לעבן און טראַגישער ליבע פונם טעאָלאָג-פילאָזאָף פּעטער אַבעלאַר, וואָס איז פיל מאָל פאַראורטיילט געוואָרן דורך דער קאַטוילישער קירכע פאַר זיינע פרייע אַפּיקורסישע געדאַנקען און געהאַט אויסצושטיין אוממענטשלעכע ליידן פאַר זיין אומענדלעכער ליבע צו העלואיז.

אָט דער טעאָלאָג-פילאָזאָף, וואָס איז אין די יונגע יאָרן געווען אויך טרובאַדור, איז געבוירן געוואָרן אין אַ דאָרף ביי נאַנטע (פראַנקרייך) אין יאָר 1079, און געשטאָרבן אין יאָר 1142, אין אַ מאָנאַסטיר. זיין לעבן איז געווען אַ קייט פון יסורים, ענוים און פאַרפאָלגונגען מצד די פּאָטערס פון דער קירכע און די קרובים און פאַרערער פון זיין געליבטע. זיינע ווערק זענען עפנטלעך פאַרברענט געוואָרן, און זיין גוף איז דורך זיינע פיינט מיאוס געשענדעט געוואָרן, כדי איין מאָל פאַר אַלע מאָל אָפּצורייסן אים פון זיין געליבטער העלואיז. אַבעלאַר און העלואיז זענען געצוווּנגען געווען צו מאַטערן זיך אין צעשיידונג אין באַזונדערע מאָנאַסטירן, זיי האָבן אָבער נישט אויפגעהערט טיף ליב צו האָבן איינער דעם אַנדערן, זיי האָבן געפירט צווישן זיך אַ פאַרבאַהאַלטענעם בריוו - אויסטויש.

„זייער גורל — זאָגט ה. לייוויק — איז געבליבן אויף אַלעמאָל ווי אַ סימבאָל פון מאַרטירערישער, קיינמאָל נישט-פאַרגאַנגענדיקער ליבשאַפט". די געשטאַלטן פון אַבעלאַר און העלואיז, זייער טראַגישע ליבע, דאָס מאַטירער לעבן פון אַבעלאַר און זיינע אינטערעסאַנטע פילאָזאָפישע געדאַנקען, האָבן נישט איינמאָל געדינט אַלס שטאָף פאַר קינסטלערישע ווערק. נאָך אין סוף פונם 13-טן י"ה איז דער בריוו-אויסטויש צווישן אַבעלאַר און העלואיז איבערגעזעצט געוואָרן אויף פראַנצויזיש. וויאָן האָט פאַרפאַסט אַ באַלאַדע פון זייער ליבע. אַן אָנדייטונג אויף דער געשיכטע אַבעלאַר-העלואיז איז דער נאָמען פון „נאָווע העלואיז" פון זש. זש. רוסאָ. לעצטנס האָט אויך פאַרער אָנגעשריבן אַ ווערק אויף דער טעמע אַבעלאַר און העלואיז.

אַ מיטצייטלער פון די באַוווּסטע יידיש-אַראַבישע פילאָזאָפן פונם 12-טן י"ה, איז אַבעלאַר געווען אַ פאָרויסזאָגער פון ראַציאָנאַליזם אין דער קריסטלעכער טעאָלאָגיע. ער האָט געשטרעבט צו פאַרייניקן גלויבן מיט פאַרנונפט, און דאָס איז געווען געגוג, אַז די בלינדע גלויביקע דאָגמאַטיקער זאָלן אים רודף זיין, און געטריבן און פאַרפאָלגט פאַר זיינע איבערצייגונגען, האָט אַבעלאַר

מיטגעפילט די ייִדן, וואָס האָבן ווי ער געהאַט אויסצושטיין פלעריי פּורעניות פאַר זייער גלויבן און אָנשויאונגען.

זיינע פילאָזאָפישע אָנשויאונגען האָט ער אויסגעדריקט אין זיין ווערק, „דיאַלאָג צווישן פילאָזאָף, ייִד און קריסט". ס'קומען צום מחבר אַ פילאָזאָף, אַ ייִד און אַ קריסט און בעטן ביי אים, ער זאָל אורטיילן, ווער פון זיי איז דער גערעכטער. אבעלאַר קלערט אויף דורך די רייד פונם פילאָזאָף, אַז מ'דאַרף אַרויסגעפינען דעם אמת און אַלץ דאַרף מען אונטערוואַרפן נישט דער מיינונג פון מענטשן, נאָר דער פאַרנונפט. מ'דאַרף, זאָגט ער, קריטיש זיך באַציען צו אַלץ, ובפרט, אַז ביי יעדן פון אונז ווערט פאַרוואַנדלט די געוווינהייט אין אַ געזעץ, און דאָס וואָס מ'האָט אויפגענומען פון די קינדער־יאָרן, באַמיט מען זיך מיט אַלע מיטלען אויפצוהאַלטן, נישט רעכנענדיק זיך, צי ס'איז אמת אָדער ליגן.

אבעלאַר לייגט אַריין אינם מויל פון דעם ייִדן אין זיין ווערק „דיאַלאָג" אַזעלכע רייד, וואָס קלינגען גאָר מאָדנע אין דער תקופה פון די קרייצצוגן און די שרעקלעכע פאַרפאָלגונגען אויף ייִדן. ווי: „עס איז אַן אומזין צו משפּטן לויט די חסרונות פון איין מענטש אַ גאַנץ פאָלק"; „קיין שום פאָלק האָט אַזוי נישט געליטן פאַר זיין גאָט ווי דאָס ייִדישע פאָלק; צעשפּרייט איבער דער גאַנצער וועלט, אָן פּאָליטישער זעלבסטשטענדיקייט און אייביק פאַרפאָלגט, היט דאָך דאָס פאָלק די רעליגיע, וואָס זיין גאָט האָט אים איבערגעגעבן"; „דער שלאָף, וואָס גאָט שיקט דעם מענטש, כדי צו באַנייען די כוחות, איז פאַרן ייִד פול מיט שרעק, ווייל אויך אינם שלאָף הערט ער נישט אויף צו טראַכטן וועגן דער סכנה, וואָס לויערט אויף אים און וועגן דעם שטענדיקן עול"... דורך דעם פילאָזאָף אין דעם „דיאַלאָג" האָט אבעלאַר געפּרעדיקט אַכטונג און פאַרשטענדעניש פאַר דעם גלויבן פונם אַנדערן און געטאַדלט די פאַרפאָלגונגען פאַר דעם שייכות צו אַן אַנדער אמונה...

אין די דריי סצענעס פירט ה. לייוויק פאַר אונז דורך דעם פיזיש־צעבראָכענעם, צעפּייניקטן און דאָך גייסטיק־דערהויבענעם אבעלאַר. מיר האָבן דאָ טיף־דערשיטערנדיקע בילדער, — די צוזאַמענשטויסן מיטן „הייליקן פאָטער גרעגאָרי", וואָס פירט די גאַנצע צייט די „מלחמת מצוה" מיט אבעלאַרן „אין נאָמען פון גאָט און דערלייזער"... די אַלע פאַרפאָלגונגען שרעקן אָבער נישט אָפּ אבעלאַרן, נאָר אדרבא, פּייניקן אים, דערהויבן אים, ברענגען אים אַריין אין עקסטאַז׳

עכט־לייוויקיש איז דער דיאַלאָג, וואָס אבעלאַר, דער געפּייניקטער, פירט מיטן פּייניקער גרעגאָר.

שטאַרקע, ווונדערבאַרע שטעלן זענען דאָ אין דער צווייטער סצענע, — די באַגעגעניש און דאָס געשפּרעך צווישן אַבעלאַר און העלויִז. דאָס געמיט ווערט אויפגעציטערט פון דער ווייטיקפולער ליבע און לעכצעניש, טיפער לי־ ריקער און הארבער שטראָפער אַנטפּלעקן זיך פאַר אונז אין דער פולער קראַפט. און אויך לייוויק דער אייביקער מאָנער פון גערעכטיקייט.

העלויִז זאָגט: „איך שעם זיך זאָגן דיר, אַז מיר איז שלעכט, — ווייל וואָס איז מיין שלעכטקייט אַנטקעגן דיינער?" ענטפערט איר אַבעלאַר: „דיר באַדאַרף אַמאָל נאָך שווערער זיין, דערפאַר טאַקע, ווייל פרייוויליק פאַרשפּאַרט זיך; דער איבערגעוואַלט־פאַרשפּאַרטער האָט אַ טרייסט אַמאָל אין דעם, וואָס ער איז מאכטלאָז קעגן שטראָפער..."

ביידע נשמות זענען ווי מתפלל מיט זייערע רייד. העלויִז זאָגט: „דאָס תפלה טון פון מענטש צו מענטש איז מערער ווי פון מענטש צו גאָט, ווייל מענטש צו מענטש מיינט: צ ו ו י י וואָס בלוטיקן, און מענטש צו גאָט מיינט: א י י נ ע ר נאָר וואָס בלוטיקט!"

אַבעלאַר און העלויִז וואַקסן אויס ביי לייוויקן אין געוואַלדיקע פּיינפולע און העראָישע געשטאַלטן. ביידע נעמען זיי אויף אַלדאָס מוראדיקע, גרויזאַמע, וואָס די סביבה האָט זיי פאַרשאַפט, זיי ווערן געהייליקט דורך די פּייניקונגען און אַכזריותן. העלויִז טוט אָן אויף איר צאַרטן גוף קייטן, ווייל זי וויל זיין אין פּיין מיט אַבעלאַרן אַ גלייכער שותף. „די וועלט האָט ווילד און גראָב דיין גוף געפּייניקט — דאַרף מיין גוף אויך געפּייניקט זיין!"

ה. לייוויק ענדיקט זיין ווערק מיט הארבע ווערטער אויפן אַדרעס פון די אַלע הענקער און פּייניקער:

„די ביידע גופים זענען מער נישט גוף,
נאָר איינגעקלאַמערטער צונויפגעשמידטער פויסט,
אַ וואָרנונג און אַ רוף און אַ דערמאָנונג
פאַר גאָרער וועלט אויף אייביק — אייביק.
דו זאָלסט נישט מיינען, אַז עס ווערט פאַרגעסן אַלץ...

— — — — — — — — — — — — — — —

פאַר יעדן קרעכץ פון ווייטיק און דערנידערונג,
וואָס דו האָסט אונז פאַרשאַפט, פאַר יעדן טראָפּן בלוט —
אַ חשבון וועסטו געבן."

כ. מירזר

פערזאָנען

אַבעלאַר — טעאָלאָג-פילאָסאָף, מאָנאַך

העלויז — נאָנע

פּאָטער גרעגאָרי — הויפּט-אויפזעער פון מאָנאַסטיר, ווו אַבעלאַר איז פאַרשפאַרט

ערשטער מאָנאַך

צווייטער מאָנאַך

דריטער מאָנאַך

אַנדערע מאָנאַכן

האַנדלונג קומט פאָר אין פראַנקרייך
אין צוועלפטן יאָרהונדערט

אַבּעלאַר — אַ באַרימטער טעאָלאָג-פילאָסאָף (אויך, אין די יונגע יאָרן, טרובּאַדור) אין אנהויב פון מיטלאַלטער, אין פראַנקרייך. העלואיז — זיין געליבּטע — אַ מענטש מיט באַגאַבונג און כאַראַקטער-פעסטקייט. צו-ליב אינטריגעס פון דער אַרומיקער סביבה זענען אַבּעלאַר און העלו-איז — זייער איבּערגעגעבּענע איינער צום אַנדערן אין זייער ליבּשאַפט — געצוווּנגען געווען זייער לעבּן אָפּצומאַטערן זיך אין צעשיידונג, אין באַזונדערע מאָנאַסטירן. אַבּעלאַרס הויפט-ווערק איז, צוליב אויפגעדעקטע אַפּיקורסישע געדאַנקען, עפנטלעך פאַרבּרענט געוואָרן. אַחוץ דעם, איז איבּער זיין גוף דורכגעפירט געוואָרן אַ שענדלעכע אָפּעראַציע. נישט קוקנדיק אויף זייער צעשיידונג, האָבּן אַבּעלאַר און העלואיז נישט אויפ-געהערט צו ליבּ האָבּן און בענקען איינער נאָך דעם אַנדערן. זייער גורל איז געבּליבּן אויף אַלעמאָל, ווי אַ סימבּאָל פון מאַרטירערישער, קיינמאָל נישט-פאַרראַטנדיקער ליבּשאַפט. דאָס, וואָס איז זיי נישט באַ-שערט געווען אין לעבּן — פאַראייניקט צו זיין — האָט זיי געגעבּן דער טויט. נאָכן טויט האָט מען זיי בּיידע מקבר געווען אין איין קבר.

ה. פ.

ערשטע סצענע

מאַנאַסטיר. באַשטראָפונג־צעל. מאָנאַכן פירן אַריין אונטער די הענט אַבעלאַרן. אַבעלאַר איז צעשלאָגן, קוים וואָס ער האַלט זיך אויף די פיס. מען לייגט אים אַוועק אויף דער נאַקעטער בעט. ער ליגט מיט די אויגן פאַרמאַכט. מאָנאַכן, אַריינגעקומענע מיט טומל, בלייבן מיטאַמאָל אַלע שטיל. צווישן די מאָנאַכן, איינער אַ פרעמדער. אַ שטומער זעט אויס. אַז מען רעדט צו אים, בויגט ער צו זיין אויער, אַזוי ווי ער וואָלט אויך טויב זיין, און מאַכט צייכנס מיט די הענט. דער פרעמדער נעמט אָנטייל ביים אַריינפירן אַבעלאַרן, אָבער טיילט זיך גלייך אָפּ און האַלט זיך אָן דער זייט. ער שטייט אין אַ ווינקל פאַררוקט און שאָקלט מיט די ליפּן, מאַכט אַן איינדרוק אַזוי ווי ער וואָלט שטענדיק האַלטן אין תּפֿלה־טאָן.

ערשטער מאָנאַך

פאַרגיב אונז, ברודער אַבעלאַר,
דאָס האַרץ טוט אונז וויי צו זען דיך
אַזוי אָ פאַרשעמט און צעשלאָגן.
און נאָך מער טוט וויי צו לייגן דיך
אויף דער נאַקעטער בעט פון תּפֿיסה־צעל. —

אַבעלאַר

ליגט און שווייגט

צווייטער מאָנאַך

דער הייליקער פאָטער גרעגאָרי
פאַרזאָגט האָט: אויף גאַנצע דריי וואָכן
דיך האַלטן אין צעל דאָ אויף ברויט נאָר און וואַסער,

קײן צודעק, קײן קישן דיר געבן,
און אויך נישט קײן זאַלב פאַר די ווונדן,
וואָס דו האָסט באַקומען. —

דריטער מאָנאַך

געבענטש זאָל ער זײן אונדז דער הײליקער פאָטער. —
די קלעפּ, וואָס דאָס פאָלק האָט דיר אײנגעטײלט,
און איצטער — די צעל מיט דער נאַקעטער בעט,
איז ריכטיקער שכר פאַר די רייד אַפּקורסישע דײנע. —
אַן אויפהעצער ביסטו פון אַלעמאָל אָן,
אַ כופר געוועזן און געבליבן.

ערשטער מאָנאַך

אָ, ברידער — מען דאַרף איצט נישט רעדן אַזוי. — —
זאָל זאָגן דער ברודער — דער גאַסט פון דער פרעמד —

צווייטער מאָנאַך

דער גאַסט פון דער פרעמד איז אַ שטומער.

ערשטער מאָנאַך

אַ שטומער? איך זע דאָך — ער מאַכט מיט די ליפּן.

צווייטער מאָנאַך

ער טוט אַזוי תּפילה מסתמא.
איך שווער, אַז אויך טויב איז ער.

ערשטער מאָנאַך

שרײַט אַרײַן דעם פרעמדן אין אויער

פון וואַנען? פון וועלכן מאָנאַסטיר? —

פרעמדער

קערט זיך נישט אָפּ אַפילו

ערשטער מאָנאַך

פונדעסטוועגן זאָג איך אײך נאָכאַמאָל, ברידער,
זײט ווײכער צום ברודער אַבעלאַר. —

צווייטער מאָנאַך

אַ זינד איצט צו זיין צו אים ווייך און פאַרגיביק.
צי איז עס דאָס ערשטע מאָל דען פאַר אים,
צו אָפּטאָן אַזוינע נבלות:
אַרויסגיין פון גבול מאָנאַסטירישן
געגנבעטערהייט אין די דערפער דערביי,
און דאָרט אין די דערפער, פאַר גרויס און פאַר קליין,
אַפּקורסישע רייד זיינע ריידן. —

דריטער מאָנאַך

דאָס מאָל איז די שפּיל נישט געלונגען אים, —
דאָס פאָלק האָט אַליין זיך צורעכנט מיט אים
אין נאָמען פון גאָט און דערלייזער. —
די העסלעכע רייד פון אַ לעסטערער
פאַרשאָטן מיט קלעפּ און מיט קללות.

צום ערשטן מאָנאַך

און דו, ברודער,
בעטסט נאָך פאַרגעבונג ביי אים. —
אויב בעטן פאַרגעבונג — דאַרף ער.
און אונז דאַרף ער דאַנקען פאַר ווערן געראַטעוועט
פון צאָרן פון פאָלק. —

ערשטער מאָנאַך

געוויס איז ער דאַנקבאַר אונז.

צווייטער מאָנאַך

אָט ליגט ער און שווייגט גאָר.

ערשטער מאָנאַך

פון שוואַכקייט געוויס.

צווייטער מאָנאַך

דאָס שווייגט ער פון שנאה צו אונז.
אַזוינער ווי ער וואָלט באַדאַרפט

אין אַן אמתער תּפיסה פֿאַרשפּאַרט ווערן,
און נישט צווישן ווענט מאָנאַסטירישע הייליקע.
גנבים, שכּורים און מערדער
באַדאַרפֿט וואָלטן זיין זיינע שכנים.

ערשטער מאָנאַך
דו רעדסט אַזוי כּעסדיק, ברודער, —
אָבער כ׳ווייס, אַז דאָס רעדט נאָר דיין מויל.
דיין האַרץ אָבער, ווייס איך, איז רחמים פֿול,
ווי ס׳האַרץ פֿון אַ ברודער אין קריסטוס.

צווייטער מאָנאַך
ער פֿאַרדינט נישט קיין רחמים,
ער איז נישט קיין ברודער אין קריסטוס.
ער גלויבט נישט אין קריסטוס, איך זאָג אייך.

דריטער מאָנאַך
ער איז נישט קיין אמתער נזיר און פּרוש,
ווייל נישט מיט זיין אייגענעם ווילן
געקומען איז ער צווישן אונז,
נאָר קעגן זיין ווילן, געצוווּנגענערהייט. —

ערשטער מאָנאַך
נישט איצט איז די צייט, אָ, ברידער,
צו גריבלען זיך ווידער און ווידעראַמאָל
אין פּיין פֿון אַבעלאַרס לעבן. —

צווייטער מאָנאַך
אַ יעדערנס לעבן איז פּיינלעך.

ערשטער מאָנאַך
צי דאַרף איך אייך, ברידער, דערציילן
ווי אַנדערש געווען איז דאָס לעבן אַבעלאַרס,
ווי בלוטיקדיק אַנדערש. —

צווייטער מאָנאַך

ס'איז קיינער נישט שולדיק, נאָר ער. —
אַבעלאַר אַליין —
וואָס ער האָט מיט צענדליקער יאָרן צוריק נאָך
מיט עפּעס אַ מיידל פֿאַרדרייט זיך דעם קאָפּ. —
פֿאַרדרייט זיך אַזוי, אַז סיי שכנים, סיי פֿריינט,
די פֿרומע, גאָטספֿאָרכטיקע שכנים און פֿריינט
אין צאָרן און שנאה גערעכטער,
אַן אָנפֿאַל אויף אים זאָלן מאַכן,
זיין לייב אַטאַקירן, דעם מאַן אין אים שענדן,
כּדי אים אויף אייביק פֿאַרטרייבן —

אַבעלאַר

קרעכצט אַרויס

אָ, גאָט, הערט אויף!

דריטער מאָנאַך

דו קענסט נישט פֿאַרטראָגן דעם אמת. —

באַגעגנט זיך מיטאַמאָל מיט די אויגן פֿון פֿרעמדן מאָנאַך, וועלכער גיט זיך אַ ריס צו אים מיט אַ פֿאַרשטיקטן געשריי און האַקט זיך אָפּ ווי אין ווערגעניש. אַלע דערשרעקן זיך פֿאַר זיין פֿאַרשטיקטן קול. דער פֿרעמדער קאָרטשעט זיך צונויף צוריק, ווי נישט אים מיינט מען.

ערשטער מאָנאַך

איך בעט דיך, נישט רעד מער.

צווייטער מאָנאַך

נו, גוט, — וועגן דעם וועל איך אויפֿהערן.
נאָר זאָגן אים מוז איך,
אַז דאָס, וואָס געשען איז מיט יאָרן צוריק,
געשעט אויך נאָך איצטער מיט אים.
צעבראָכן, געפּייניקט און אַלט איז ער שוין,
און דאָך איז זיין קאָפּ נאָך פֿאַרדרייט
מיט די זעלבע פֿאַרדרייענישן,

פאַרנומען אין נאַרישער גאווה נאָך אַלץ
מיט צוטראַכטן נייע מחשבות אַזוינע,
מיט אויסזוכן נייערע וועגן צו גאָט,
און אַנדערע נייערע וועגן צו מענטשן.
זיין קאָמפּסלוסט, זיין שטאָלץ און עקשנות
איז אַלץ נישט געבראָכן נאָך,
און אויך אין זיין ליבע צום מיידל איז ער נאָך דער זעלבער,
אַז, פשוט, ס׳איז נישט צו פאַרליידן,
עס קאָכט אויף דאָס בלוט אין אונז אַלעמען. — — —
דערצו זיינע כתבים. —
ער האַלט אין פאַרשרייבן נאָך איצטער אַ וועלט מיט פּאַפּירן,
כאָטש אַלע ביז איצטיקע שרייבעכצן זיינע
פאַרברענט האָט דאָס פייער פון הייליקן שייטער;
אויך איצטיקע וועלן, מסתמא, נישט ווערט זיין מער. —
ווייל, נאָכאַמאָל, הערט וואָס אַ מענטש וואָגט צו שרייבן —
אַז גאָט איז גאָר שכל, אויך גלויבן איז שכל. —
באַגרייפט איר דען אַלע, צו וואָס
אַ גדלן, אַ מענטש קען דעררעדן זיך?
איר הערט? — אַריסטאָטעל און — גאָט!
און איצט — אַריסטאָטעל און — ליבע!
און ליבע — צו וועמען? צו עפּעס אַ מיידל —
ווי הייסט זי דאָרט — —

אַבעלאַר

איר ליכטיקער נאָמען איז העלאָאיז.

צווייטער מאָנאַך

אַ מענטש אין די יאָרן. שוין באַלד אַרום פופציק.
אַ ברודער אין קריסטוס, וואָס האָט שוין נישט איינמאָל
פאַר אַלעמען אָפן אין זינד זיך מתוודה געווען,
חרטה און תשובה גענומען אויף זיך,
תעניתים געפאַסט, און אויף שטיינער געשלאָפן,
מיט רימענס געשמיסן דאָס לייב בפרהסיא זיך. —

ער ווערט ווי אַ יינגל פון זיבעצן יאָר,
ווי נאָר עס דערמאָנט זיך אים ס׳מיידל—ווי הייסט זי דאָרט—

אַבּעלאַר

איר ליכטיקער נאָמען איז העלואיז.

שטימען

אַ שאַנד און אַ חרפּה.

צווייטער מאָנאַך

איר זעט דאָך אַליין: ער איז אייביקע זינדיקייט, —
מרידה און זינדיקייט. —

ערשטער מאָנאַך

איך קען אַזאַ רשעותדיק רעדן נישט הערן.
כ׳האָב אויך אַמאָל ליב געהאַט, — ווייס איך
דעם ווייטיק פון בענקשאַפט, דעם צער פון צעשיידונג.

מיט פאַרדרוס

אַ יעדער האָט ווען נישט איז ליב געהאַט,
און יעדער פאַרזוכט האָט דעם צער פון צעשיידונג, —
נו, ווייסן מיר איצט, אַז ס׳איז נישט אַזוי שרעקלעך.
מען בענקט — מען פאַרגעסט. און ס׳איז גוט אַזוי.
ווייל ווער דאַרף עס טראָגן אַ לאַסט אויף זיך?

גייט אַרויס.

דריטער מאָנאַך

נו, זעט איר דאָך, ע ר וויל אַן אויסנאַם זיין! —
איצט קענט איר אייך אַלע דאָ זען
פונוואַנען עס קומען צו אים די געדאַנקען פון כפירה.
דערמאָנט זיך נאָר אַלע די רייד זיינע היינט:
„מען דאַרף זיך נישט שרעקן פאַר רוחות, פאַר שדים.
„דאָס בעסטע אויף דער ערד איז דאָס לעבן,
„דאָס שענסטע אויף דער ערד איז די ליבשאַפט,
„פאַרוואָס האָבן אַלע דאָס לעבן פאַרפייניקט?

„פאַרוואָס האָבן אַלע די ליבשאַפט פאַרמיאוסט?"
אַזוי אַ בפירוש געפרעגט האָט ער. —

אַלע

גענוג שוין, גענוג שוין.

צווייטער מאָנאַך

און הערט וואָס איך זאָג אייך: אַפילו זיין תשובה טאָן,
אַפילו זיין שלאָגן אין האַרץ זיך, זיין פאַסטן,
זיין הייסע און זודיקע תפלה צו גאָט,
זיין שטיין אויף די קני פאַר דער הייליקער מוטער, —
איז נישט צום באַשאַפער געווענדט, און נישט צו דער מוטער—
דאָס קניט ער פאַר איר — ווי הייסט זי דאָרט —

אַבעלאַר

איר ליכטיקער נאָמען איז העלואיז —

פּאָטער גרעגאָרי קומט אַריין. אַלע, אויך דער פרעמדער, בויגן זיך פאַר אים.

צווייטער מאָנאַך

דער הייליקער פאָטער איז דאָ. הויב זיך אויף.

אַבעלאַר

הויבט זיך קוים אויף. זיצט אָנגעשפאַרט. און שטעלט זיך מיט אָנשטרענגונג אויף.

פאָטער גרעגאָרי

מאַכט אַ צייכן—אַלע זאָלן אַרויסגיין. זיי גייען. ווען דער פרעמ־דער גייט אים פאַרביי, שטעלט ער אים אָפּ.

אַ פרעמדער — זע איך. — —

צווייטער מאָנאַך

אַ טויבער און אַ שטומער, פאָטער הייליקער,
פון וועלכן מאָנאַסטיר ער קומט —
דאָס קען מען נישט דערגיין ביי אים.

פאָטער גרעגאָרי

פון וואַנען איז ער דאָ מיט אונז?

צווייטער מאָנאַך

ערשט היינט פֿאַרנאַכט געקומען.

פּאָטער גרעגאָרי

וואָס טוט ער דאָ אין צעל?

צווייטער מאָנאַך

מיט אונז מיט אַלעמען אַריין אַהער.
אַ שטילער און אַ זייטיקער.

פּאָטער גרעגאָרי

איך זע אין זיינע אויגן טרערן.

צווייטער מאָנאַך

ער האַלט די גאַנצע צייט אין תּפֿלה טאָן, —
ער שטייט און פֿליסטערט מיט די ליפּן נאָכאַנאַנד.

פּאָטער גרעגאָרי

לייגט אַרויף זיינע הענט אויף דעם פֿרעמדנס קאָפּ

וואָס ווייסטו, זון מיינער?

קוקט אַריין אין פֿרעמדנס פּנים

איך בענטש דיך, שטומער זון מיינער, — נישט וויין.

מאַכט אַ צייכן אַלע זאָלן אַרויסגיין. אַלע אָפּ. צו אַבעלאַרן

מעגסט ליגן, אָדער זיצן, אויב דו קענסט נישט שטיין.

אַבעלאַר

שטרענגט זיך אָן און שטייט

פּאָטער גרעגאָרי

זעץ זיך.

אַבעלאַר

זעצט זיך

פּאָטער גרעגאָרי

באַגרייפֿסטו דיין פֿאַרברעכן כאָטש?

אַבעלאַר

כ'באַגרייף אַלץ.

פּאָטער גריגאָרי
וואָס מיינסטו — אַלץ?

אבעלאַר
אַפילו דיין הנאה, וואָס דו האָסט
פון שטראָפן מיך און פּייניקן.

פּאָטער גרעגאָרי
דו רעדסט נאָך אַלץ מיט העזה קעגן מיר.

אבעלאַר
ווייל איך בין דער גערעכטער.

פּאָטער גרעגאָרי
הער אויף, אַביסל כאָטש, צו פילן זיך גערעכט —
וועט ווערן גרינגער דיר צו לעבן.

אבעלאַר
איך זוך נישט — מיר זאָל ווערן גרינגער.

פּאָטער גרעגאָרי
איך וואָלט באַדאַרפט אַ פולע שטראָף דיר אויסטיילן, —
דאָס הייסט: אַ חוץ פאַרשפאַרן דיך אין צעל דאָ,
אַ צוואַנציק שמיץ נאָך געבן דיר אויף הוילן לייב.

אבעלאַר
מיין לייב איז גרייט.

פּאָטער גרעגאָרי
דיין לייב איז אייביק גרייט, איך זע, —
אַ מאָדנעם לייב האָסטו.

אבעלאַר
וואָס מיינט דער פּאָטער?

פּאָטער גרעגאָרי
איך מיין — דיך אַרט נישט פאַרן לייב פאַר דיינעם,

דו זשאַלעוועסט אים גאָרנישט, זע איך,
אַזוי ווי מען זשאַלעוועט נישט אַ כּלי אַ צושפּאָלטענע; —
ווי לאַנג שוין, אַז דיין גוף איז אָנגעשפּאָלטן? —
אַ פּופּצן יאָר שוין באַלד אַוודאי. —

אַבעלאַר

דער פּאָטער וויל פיר ווי טאָן. —

פּאָטער גרעגאָרי

ווען איך וואָלט וועלן ווי טאָן דיר, וואָלט איך
געהייסן טאַקע אויף אַן אמת געבן שמיץ דיר.

אַבעלאַר

שוין בעסער וואָלט דער פּאָטער מיך געשמיסן,
און נישט געחוזקט איבער מיר מיט רייד אַזוינע.

פּאָטער גרעגאָרי

איך חוזק נישט. פאַרקערט, —
דאָס ווייז איך גוטסקייט דיר אַרויס;
ווען איך וואָלט נישט געשאַנעוועט דיך,
וואָלסטו פאַרשפּאַרט געווען שוין ווידער—און אויף שטענדיק—
אַהינטער שלעסער פון אַן אמתער געפענגעניש. —
די לעצטע כּתבים דיינע זענען פול מיט אַפּקורסות,
מיט חוצפּהדיקער, העסלעכער מרידה
אַנטקעגן גאָר דעם סדר פון דער וועלט.

אַבעלאַר

פונוואַנען קען דער פּאָטער מיינע לעצטע כּתבים?

פּאָטער גרעגאָרי

פונוואַנען? ווייל איך האָב זיי. אָט זענען זיי.

נעמט אַרויס אַ פּאַק כּתבים פון בוזים.

אַבעלאַר

טוט אַ פאַל מיטן פּנים אַראָפּ איבערן בעט אין פאַרצווייפלונג.

פּאָטער גרעגאָרי

ווי קומט עס, דו זאָלסט זיין אַזוי נישט פּאָרזיכטיק,
און האַלטן אויבן אויף אין צעל ביי דיר
אַזוינע כּתבים, און אויך בריוו פון העלואיז? —

אַבעלאַר

אָ, גאָט מיינער! —

פּאָטער גרעגאָרי

איך בין געווען אין צעל ביי דיר נאָר וואָס,
און גוט אַרומגעזוכט די זאַכן דיינע,
און גאָר אָן שוועריקייטן גלייך געפונען
די נייע כּתבים דיינע. אויך די בריוו פון העלואיז.
אָט זענען זיי. דו זעסט? —

אַבעלאַר

מיט געשריי

האָסט נישט געהאַט קיין רעכט צו טאָן עס!
אַן אַרבעט — וואָס אַ גנב דאַרף עס טאָן. —

פּאָטער גרעגאָרי

צו וועמען רעדסטו עס אַזוי?

אַבעלאַר

נו, נעם און שטראָף מיך ווייטער — ווייטער
איך בין אין דיינע הענט דאָך.
איך בין דאָך אַלץ נאָך אַ געפּאַנגענער און אַ פאַרמשפּטער.
מיט מיינע כּתבים זאָל דער פּאָטער טאָן,
וואָס נאָר זיין האַרץ גלוסט — זיי גלייך פאַרברענען, —
צי עפּנטלעך מיך ווידער אָנקלאָגן, און נאָכדעם ערשט
פאַרברענען זיי, און מיך ביז טויט פאַרפּייניקן.
כ'בין גרייט. נאָר העלואיזעס בריוו פאַרלירן
אויף דעם האָב איך קיין כּוח נישט.

פאַלט אויף די קני

אָ, גיב מיר אָפּ די בריוו צוריק.

פּאָטער גרעגאָרי

און וואָס וועט זיין אויב נישט?

אַבעלאַר

כ'וועל אויסגיין דאָ ביי דיינע פּיס.

פּאָטער גרעגאָרי

נישט נויטיק אויסצוגיין. נישט נויטיק.
שטיי אויף. ס'איז לעכערלעך צו זען
אַזאַ משונהדיקע דויערהאַפטע ליבע צו אַ פרוי,
און אויך אַזאַ משונהדיקע ליבע פון אַ פרוי צו דיר. —
ס'איז לעכערלעך און ווונדערלעך צוזאַמען.
איך האָב אַריינגעקוקט אין העלואיזעס בריוו.
און יעדעס וואָרט האָט מיך, ווי סם, געברענט,
און מיינע פויסטן אָנגעגאָסן מיט רציחה,
און ס'האַרץ מיר אָנגעפילט מיט אייפערזוכט. —

אַבעלאַר

פאַרוואָס? פאַרוואָס?
ווי קומט דער פּאָטער אייפערזיכטיק זיין?
דער פּאָטער קען זי דען?

פּאָטער גרעגאָרי

אַוודאי קען איך זי.
און לענגער נאָך און פריער נאָך פאַר דיר.

אַבעלאַר

כ'פאַרשטיי נישט, —

פּאָטער גרעגאָרי

אויך דיך, אַבעלאַר, קען איך נישט פון דאַנען נאָר.
איך קען דיך פון אַמאָל, אַמאָל —

אַבעלאַר

פון ווען? פון וואַנען?

פּאָטער גרעגאָרי

קיין פרייד וועסטו נישט האָבן פון דערוויסן זיך. —
דער עלטסטער דאָ אין מאָנאַסטיר בין איך אַ יאָר ערשט, —
וועט בעסער זיין פאַר דיר, אויב דו וועסט בלייבן
ביי דיין באַוווסטזיין, אַז דו קענסט מיך נאָר אַ יאָר.

אבעלאַר

דער פּאָטער, זע איך, האַלט אַ סוד אין זיך.

פּאָטער גרעגאָרי

נו, יאָ, אַ סוד. און מערער נאָך: — אַ סוד,
וואָס האָט מיט דיר אַ גרויסע שייכות.

אבעלאַר

מיט מיר?

פּאָטער גרעגאָרי

צי האָסטו נישט געזען דעם גאַנצן לעצטן יאָר,
אַז כ׳שענק דיר אויפמערקזאַמקייט מער פאַר אַנדערע?

אבעלאַר

נעם צו מיין דאַנק דערפאַר. און זאָל דער פּאָטער
מיר אויסזאָגן דעם סוד. —

פּאָטער גרעגאָרי

פאַר דיר וועט זיכער בעסער זיין, אויב איך
וועל ווייטער האַלטן אין מיין האַרץ דעם סוד פאַרשלאָסן;
נאָר איך אַליין — איך קען עס מער נישט טראָגן.
נישט אַנדערש נאָר, אַז גאָט אַליין
האָט אָנגעחתמעט, איך זאָל דיך דאָ טרעפן
און אָפּגעגעבענעם אין מיין רשות,
און איך זאָל זיין דיין אַכטונג געבנדיקער פּאָטער.

אבעלאַר

אַ מורא נעמט מיך דורך פון דיינע רייד.

פּאָטער גרעגאָרי

אַ מורא? אַלע זאָגן דאָך אויף דיר,
אַז קיין זאַך שרעקט דיך נישט, אַז אַלע פּיינען
מיט איינגעהאַלטענער עקשנות נעמסטו אויף.
און דאָס איז טאַקע אמת, — כ'זע אַליין. —
שוין פופצן יאָר פון מאָנאַסטיר צו מאָנאַסטיר
מען שלעפּט דיך אום אַ שולדיקן און אַ פאַרמשפּטן.
און אויך אַזוי פון מאָנאַסטיר צו מאָנאַסטיר
אַליין, ווי אַ געפּאַנגענע, שלעפּט אום זיך העלויז. —
מען האַלט דיך כמעט שטענדיק אין באַשטראָפן,
און קיין זאַך קען נישט צווינגען דיך, דו זאָלסט
זיך אָפּזאָגן פון דיינע שעדלעכע מחשבות קעגן גאָט,
און אויך פון דיין פאַרדרייטער בענקעניש נאָך העלויז. —
אַ בענקעניש, וואָס רייצט אַ יעדן אויף
מיט איר פאַרעקשנטקייט און דויער, מיט איר טרייהייט.
אַ שנאה רופט אַרויס אין יעדנס האַרץ דיין בענקעניש. —
ווייל ס'איז אַ חוצפה אַזוי לאַנג צו ליב האָבן
אַ צווייטן מענטשן, און אַזוי נאָך אים צו בענקען. —
און דו — איך זע — טראָגסט אַלץ אַריבער. —
צי פייער, וואָס פאַרברענט אויף אַש דיין ווערק,
צי שפּאָט פון פאָלק, פון אייגענע חברים,
צי שניטן פון אַ מעסער אויף דיין לייב. —

אַבעלאַר

אָ, פּאָטער, רעד נישט מער! —

פּאָטער גרעגאָרי

און איך וויל דווקא רעדן נאָך און ווייטער,
און טאַקע וועגן שניטן, וועגן מעסער —

אַבעלאַר

אָ ניין, אָ ניין, נישט צווינג מיך
די שרעקלעכע געשעעניש אַמאָליקע

אַרויסצורופֿן אין זכרון איצט. טו אַלץ מיט מיר,
נאָר פּייניק מיך נישט מיט דער שרעקלעכער דערינערונג.

פּאָטער גרעגאָרי

נישט פּייניקן דיך וויל איך, נאָר דיר ווייזן,
אַז ס'איז פֿאַראַן אַ געטלעכע השגחה אויף דער וועלט,
אַזוי ווי ס'פּריידיקן די פּאָטערס אונזערע די הייליקע,
און דו זאָלסט אויפֿגעבן די ספֿקות דיינע, זון מיינער,
און אַלע דיינע בלאָנדזשעניש, בענקשאַפֿטן,
און ענדלעך אין דיין האַרצן זיך באַרויִקן.
ווייל וואָס דיר פֿעלט איז — רו, נשמה־רו.
איז וויל איך איצט אַ טרייסט דיר ברענגען, —
אַ היילונג פֿאַר דיין אויסגעפּייניקטער נשמה.

אַבעלאַר

איך קוק די אויגן מיינע אויס נאָך טרייסט, —
נאָר ווו איז זי, די טרייסט?

פּאָטער גרעגאָרי

אָט ברענג איך, אָט אַנטפּלעק איך דיר די טרייסט
מיט דעם, וואָס איך אַנטפּלעק דיר מיין מהות,
און אויך מיין שייכות צו דיין לעבן. —
דעריבער זאָג איך דיר: דערמאָן זיך גוט
אָן יענער נאַכט מיט פּופּצן יאָר צוריק,
אָן יענער נאַכט פֿון שענדונג. —

אַבעלאַר

אויפֿגעשוידערט

אָ, פּאָטער, —

פּאָטער גרעגאָרי

דערמאָן זיך גוט. דערמאָן זיך.
געדענקסט, ווי דו ביסט שוין געווען אין בעט ביי זיך,
און מיטאַמאָל דער אויפֿברוך פֿון דיין טיר,

און יונגען מיט פאַרשטעלטע פּנימער, אין מאַסקעס,
מיט מעסערס אין די הענט. —

אַבעלאַר

פונוואַנען ווייס דער פּאָטער אָט־די איינצלהייטן?

פּאָטער גרעגאָרי

די יונגען אָנגערייצט האָט העלאָיזעס אָנקל.

אַבעלאַר

איך ווייס, איך ווייס.

פּאָטער גרעגאָרי

דו ווייסט — און ווייסט נישט אַלץ.
די יונגען האָבן דיך געבונדן הענט און פיס,
און איינער — זייער אָנפירער — האָט מיט זיין מעסער
דיין לייב געשענדעט, דיך פאַרבלוטיקט,
און דיך אויף אייביק אָפּגעשיידט פון העלאָיז. —
און איצטער, אויב דו ווילסט, שטעל אָן די אויגן, —
שטעל אָן די אויגן, און דערקען דעם אָנפירער. —

אַבעלאַר

דאָס מיינט, אַז — דו —

פּאָטער גרעגאָרי

אַודאי מיין איך.
אַודאי וויל איך, דו זאָלסט וויסן ווער איך בין.

אַבעלאַר

עס קאָן נישט זיין!

פּאָטער גרעגאָרי

פאַרוואָס זאָל עס נישט קאָנען זיין?
פאַרוואָס איז דאָס אַזוי נישט וואַרשיינלעך?
און אויב עס איז נישט וואַרשיינלעך פאַר דיר,
צי מיינסטו, אַז ס'איז אויך נישט וואַרשיינלעך פאַר קיינעם?

וואָס נעמסטו ציטערן אַזוי מיט אַלע אברים?
איך זאָג דיר אויס אַ פּשוטן און קלאָרן אמת:
דער אָנפירער — דיין שענדער — דאָס בין איך געווען.

אַבעלאַר

טוט אַ פאַל צו דער ערד צוזאַמענגעבראָכן. ליגט. גרעגאָרי שטייט,
ווי פריער, רויק. הייבט נישט אויף אַבעלאַרן פון דער ערד.

פּאָטער גרעגאָרי

אַזוי דערשיטערט ביסטו פון דער נאַכריכט?
ווי ס'טוט מיר ווי דאָס האַרץ פאַר דיר.

פּויזע

שטיי אויף; צו וואָס אַזוי זיך וואַלגערן?
צו וואָס אַזאַ פאַרלוירנקייט, אַזאַ דערשטוינונג?
צי מיינסטו, אַז איך האָב הנאה פון דעם אַלעם?
צי מיינסטו, אַז איך פּראַווע חוזק?
אָ גלויב מיר, אַז מיין האַרץ גייט אויס פון רחמים
צו דיר, ווייל — נאָכאַמאָל — פאַרשטיי:
עס איז נישט איך — עס איז די אייביקע השגחה.
ווייל דער, וואָס האָט דיך שטראָפן אָנגעהויבן,
באַדאַרף אויך זיין דער פאָרזעצער — פאַרענדיקער.

אַבעלאַר

הייבט אויף דעם קאָפּ, שעלט אַרויס

תליון!

פּאָטער גרעגאָרי

עס מאַכט נישט, זאָג עס נאָכאַמאָל.
פאַר דעם וועל איך דיך נישט באַשטראָפן איצט.

אַבעלאַר

באַשטראָף!

פּאָטער גרעגאָרי

נישט איצט. דאַרפסט וויסן זיין,
דער אָנפאַל אויף דיין קערפּער דאַמאָלסט

איז נישט פֿאַר געלט געמאַכט געוואָרן, נאָר
אויס ליבשאַפֿט צו דער דאַמאָלסדיקער העלואיז;
ווייל איך בין דאַמאָלסט אויך געווען פֿאַרליבט
אין העלואיז, און נישט מיין שולד,
וואָס העלואיז האָט אויסגעקליבן דווקא דיך,
און נישט מיין שולד, וואָס דו
האָסט איינס און צוויי געזיגט אַנטקעגן אַלעמען,
און העלואיזעס האַרץ פֿאַרכאַפּט אויף אייביק. —
שוין פֿופֿצן יאָר אַוועק פֿון דאַמאָלסט אָן,
און וואָס? — מיר שטייען ביידע אונטערן זעלבן דאַך,
און העלואיזעס האַרץ איז ווו? ביי וועמען?
ביי דיר? — דו מיינסט טאַקע נאָך איצטער, אַז ביי דיר?
און אויב ס'איז טאַקע אמת, אַז ביי דיר, —
באַדאַרפֿסטו דאָך אַוודאי דאַנקען מיך
פֿאַר פּייניקן און שענדן דיך, ווייל העלואיז, —
אויב זי האָט דיך נאָך איצטער ליב, —
איז דאָך געוויס פֿאַר דיין געפּייניגטקייט, נישט אַנדערש.
טאָ בענטש די האַנט, וואָס האָט דורך פּייניקן
די זכיה פֿון אַ גרויסער ליבשאַפֿט דיר געגעבן.
אָט זע איך דאָך דאָס שרייבן, וואָס זי שרייבט צו דיר. —
אַזויפֿיל איינגעהאַלטענער געשריי, אַזויפֿיל יאָמער,
אַזאַ פֿאַרביסענער געדולד, אַזאַ געטריישאַפֿט,
אַזאַ אַחריות צו דיין גורל,
און יעדעס וואָרט איז — בלוט; — און דו,
דו וואַגסט נאָך מיך צו רופֿן תליון? —
דער תליון — דאָס ביסטו!
פֿלעכסט תּליות פֿון דיין בענקשאַפֿט
פֿאַר העלואיזעס האַלז.
איך הער דאָך, ווי זי שרייט אַראָפּ פֿון תּליה,
וואָס דו האָסט אויפֿגעשטעלט פֿאַר איר;
זי בעט זיך — זאָלסט זי ראַטעווען, באַפֿרייען;
און דו, ווי אַ וואַמפּיר, האָסט זיך אַריינגעגעסן

מיט אַלע נעגל פון דיין איינגעשפּאַרטקייט
אין איר מהות, און ווילסט זי נישט באַפרייען. —
אָט זעגען זיי די בריוו אירע — די תּליה־אַנגסטן, —
איך דאַרף זיי נישט.

גיט אַ וואָרף צו אַבעלאַרס פיס אַ בינטל בריוו. די בריוו צעשיטן זיך. פּאָטער גרעגאָרי גייט. אַבעלאַר טוט זיך אַ וואָרף מיטן קערפּער איבער די בריוו. שאַרט זיי צו צו זיך. ליגט אַ צונויפגעדריטער

אַבעלאַר

מיין פייניקער — מיין שענדער איז אַ פּאָטער איצט אַ הייליקער,
אַ מדריך און אַ לייטערער פון מיין נשמה.
ער זאָגט, אַז די השגחה האָט געוואָלט אַזוי. —
אָ, ענטפער מיר, השגחה, פאַרוואָס לאָזסטו יעדן לומפּ
צו רעדן אין דיין נאָמען? פאַרוואָס זאָגסטו נישט
אַליין אַרויס, אין וואָס באַשטייט דיין ווילן? —
דו שווייגסט, ווי אָט דער דיל אויף וועלכן כ׳ליג,
דו שווייגסט, ווי אָט די ווענט וואָס היטן מיך;
און איצטער וואָלסטו נישט באַדאַרפט מער שווייגן.
עס מוז דאָך זיין אַ רגע, ווען אַפילו שטיין
זאָל עפענען אַ מויל און נעמען רעדן,
און נישט נאָר רעדן — שרייען, פּראָטעסטירן
און אויפברעכן און אויפשטורמען די נאַכט.
און אויב עס איז נישט אַזאַ רגע איצט, —
ווען שענדער טראָגט אויף זיך די קרוין פון צדיק,
און דער געשענדעטער — דעם דאָרן פון אַ רשע, —
איז ווען זשע אַנדערש קען די רגע אָנשטיין? —
ער זאָגט, אַז די השגחה האָט געוואָלט אַזוי,
ער זאָגט — מסתמא ווייס ער וואָס ער זאָגט. —
און אויב אַזוי — טאָ זיי געבענטשט, דו צדיק — לומפּ,
איך קוש די פינגער דיינע די פאַרפלוטיקטע,
איך קוש די טריט דיינע, די פאָלעס פון דיין מאַנטל,
אָ, תּליון — גורל מיינער, הונט דו הייליקער! — —

און מיינע פינגער — דאַרע, קליינע,
אַז אָך און ווי שוין צו דער פויסט, וואָס קען
פון אָט אַזוינע פינגער מאַכטלאָזע אַרויסקומען!
אַ קללה אויף אַ פויסט אַ נישטיקער אַזאַ,
אַ קללה אויף אַזאַ צעפליקטן צאָרן
ווי דיינער איצט, אַבעלאַר, — קריפּל־צאָרן!
נעם שליידער זיך פאַנאַנדער אויפן דיל, אַבעלאַר,
און זאָל די נאַכט פאַנאַנדערשלעפּן דיינע אברים,
ווי ס'שלעפּט אַ וואָלף פאַנאַנדער אַ פאַרצוקטע שעפּס. —

וואַרפט זיך אום אין אַנגסטן איבערן דיל. וואַרט מיד, רעדט מידערהייט ווייטער צו זיך אַליין

אַבעלאַר, קום נישט אום, שטיי אויף.
שטיי אויף, ווייל העלואיז איז דאָ מיט דיר.
דו האָלסט איר האַרץ אין דיינע פינגער;
ווייל העלואיז קומט אייביק, אייביק אויף דיין רוף.

ער זעצט זיך אויף

אַ ברכה אויף די מידע פינגער מיינע,
וואָס טראָגן ס'ליכטיקע און ריינע האַרץ פון העלואיז;

שטרעקט אויס די הענט אין עקזאַלטאַציע, רעדט אַזוי ווי צו עמעצן

וואָס מאַכסטו, העלואיז, מיין אייגענע, —
וואָס שטייסטו ביי דער שוועל פאַרשעמט אַזוי?
גוטן אָוונט דיר, מיין שוועסטער, מיין פאַרוואָגלטע; —
איך זוך אַ שטול פאַר דיר; נאָר זע — נישטאָ קיין שטול,
טאָ זעץ זיך אויף מיין בעט דער נאַקעטער.

ער שטעלט זיך אויף אויף די קני

גוטן אָוונט נאָכאַמאָל דיר, העלואיז, מיין װוּנדער גאַסט;
ווי מיד דו ביסט, דו אָטעמסט אַזוי שווער,
און דיינע אַקסלען נידערן אַראָפּ. פונוואַנען קומסטו?
דו ביסט, זעט אויס, געלאָפן דורך סכנותדיקע וועגן,
ווייל דיינע קליידער זענען דורכגעזיפּט מיט ריסן,
די ליפּן דיינע זענען טרוקן, — דו ביסט דאָרשטיק,
און אויך, מסתמא, הונגעריק. פאַרגיב מיר,

וואָס כ׳נעם נישט אויף דיך מיט געטראַנק און עסן; —
מיין ברויט איז שטיין האַרט, און מיין וואַסער ביטער,
און ס׳קלייד מיינס, זעסט, — פאַרשמוצט, פאַרבלוטיקט;
מיין נזיר-קלייד — איך האָס עס! חעלואיז, וואָס שווייגסטו?
ביסט אויך, ווי איך, געפּענטעט אין דיין נאָנע-קלייד, —
אָ, נעם אַראָפּ פון זיך די נאָנע-קלייד, —
אָ, נעם אַראָפּ. — אָט פאַל איך צו די פיס דיר.

ער לאָזט אַראָפּ דעם קאָפּ צו דער ערד, שטיים אזוי פאַרזונקען קניענדיק. עס קומט אַריין דער ערשטער מאָנאַך. אַבעלאַר הערט נישט זיין אַריינקומען.

ערשטער מאָנאַך

נישט קני איצט, ברודער.
ביסט מיד און שוואַך, וואָלסט בעסער באַדאַרפט ליגן.

הייבט אים אויף

איך בעט דיך, לייג זיך, רו.

ער לייגט אים אַוועק

אַבעלאַר

א צוגעפאַלענער צום בעט

וואָס זענען דיינע נאַכריכטן פון העלואיז?
צי האָסטו אויסגעפירט דיין שליחות,
צי איבערגעגעבן איר מיין בריוו? —
צי האָסטו מיר געבראַכט אַ בריוו פון איר?
דערצייל מיר גיכער.

ערשטער מאָנאַך

אין פאַרלעגנהייט, שווייגט

אַבעלאַר

צי ביסטו נישט געגאַנגען אין דיין שליחות?

ערשטער מאָנאַך

געגאַנגען, און — ווי אַלעמאָל: פינף טעג און נעכט, —
און העלואיזעס מאָנאַסטיר דערגרייכט.

אַבעלאַר

און העלוּאיז? —

ערשטער מאָנאַך

זי איז נישטאָ מער דאָרט.

אַבעלאַר

וואָס מיינט עס?

ערשטער מאָנאַך

עס מיינט, חלילה, גאָרנישט. העלוּאיז
איז אומגעריכטערהייט פון דאָרט פאַרשוווּנדן,
און קיינער פון די שוועסטער און די אויפזעער
האָט נישט באַמערקט ווי אַזוי דאָס איז געשען.

אַבעלאַר

ווי לאַנג, אַז ס׳איז געשען?

ערשטער מאָנאַך

שוין וואָכן עטלעכע.

אַבעלאַר

דאָס לעצטע מאָל, ווען דו האָסט זי געזען,
איר איבערגעבנדיק מיין בריוו, — צי האָסטו נישט
באַמערקט באַזונדערס וואָס אין איר? —
איך מיין, אַן אומרו אַ באַזונדערע אַזאַ —

ערשטער מאָנאַך

כ׳האָב דעמאָלסט גאָרנישט באַמערקט;
איך האָב דיר שוין דערציילט: —
זי האָט באַגעגנט מיך מיט רויִקייט און שמייכל, —
זי האָט געבראַכט מיר עסן און געטראַנק,
און אויך אַ פּלאַץ באַוואָרנט מיר צום שלאָפן.
און אַלץ אַזוי מיט ווירדיקייט און שטילקייט, אַז קיין איינער
פון אַלע נאָנעס וואָלט נישט קענען איינפאַלן,
אַז עפּעס וואָס באַהאַלטענעס קומט פאָר צווישן אונז. —

אָ, יאָ, אַ צייכן פון אַ ציטער האָב איך יאָ באַמערקט אין איר,
ווען איך האָב אין איר האַנט אַרייַנגעטאָן דיין בריוו,
און זי האָט נישט געקענט זיך שטאַרקן
און צוגעטראָגן שנעל אַזוי דעם בריוו צום מויל,
אַ שאַרפן קוש געטאָן. — נאָר דאָס געדויערט האָט
אַפילו נישט קיין רגע, — גלייך איז זי צוריק
געוואָרן איינגעהאַלטן, איינגעצאַמט ווי אַלעמאָל.

אבעלאַר

ווי קען זי אָבער איצטער זיין?
וואָס זאָגן דאָרט די שוועסטער און פּאַרוואַלטער?
באַהאַלט פון מיר קיין זאַך נישט, זאָג מיר אויס, —
זי לעבט?

ערשטער מאָנאַך

וואָס פעלט דיר איין אַזוינס צו פרעגן?
ס'איז אפשר איר דאָס פלאַץ דערעסן,
איז זי אַוועק אַ נייעם מאָנאַסטיר געפינען. — —

אבעלאַר

מיין בריוו, הייסט עס, האָסטו געבראַכט צוריק.

ערשטער מאָנאַך

אָט איז עס.

דערלאַנגט אים דעם בריוו

און דו פונדעסטוועגן זייַ פאַרזיכטיק אויף ווייטער
מיט אַלע דיינע כתבים, און דערהויפּט
מיט העלואיזעס בריוו —

אבעלאַר

נעמט אַרום דעם קאָפּ אין פאַרצווייפלונג

איך בין. איך בין. — אָ, ברודער,
כאָטש דו פאַראַכט מיך נישט.

ערשטער מאָנאַך

איך האָב דיך ליב.

אַבעלאַר

פאַרוואָס זאָלסטו מיך ליב האָבן? פאַרוואָס?
איך בין נישט ווערט. איך בין אַ וויסטער שאַרבן.

ערשטער מאָנאַך

נישט רעדט אַזוי, ווייל אַלע, אַלע ליבן דיך.

אַבעלאַר

אַ מאָדנע ליבשאַפט מוז עס זיין, —
מען העצט אַנטקעגן מיר, מען שפּיאָנירט
איעדן טריט מיינעם, — מיין יעדעס וואָרט, —
מען שלאָגט מיך און — מען האָט מיך ליב. —
אַ מאָדנע ליבשאַפט — — — —

פּויזע

אָ, זאָג, ווו קען זיין העלאָיז?

ערשטער מאָנאַך

זי וועט זיך אָפּזוכן אַליין.
זי וועט געוויס געפינען אַ שליח,
און איבערשיקן דיר פון זיך אַ נאַכריכט.

אַבעלאַר

אַ דאַנק דיר פאַר דיין טרייסט־וואָרט, — אָבער
איך האָב קיין כוח נישט צו וואַרטן מערער, —
די לעצטע כוחות מיינע גייען אויס.
איך פאַל צוזאַמען, ברודער.

ער פאַלט אַנידער אין צוזאַמענברוך

ערשטער מאָנאַך

זיי שטאַרק, מיין ברודער.

אַבעלאַר

כ׳וועל זיין. נאָר איצטער בין איך מיד.

קענסט גיין צו זיך. כ׳וועל פרווון שלאָפן.

ערשטער מאָנאַך

צו זיך

ווי קאָן מען אים אַליין דאָ איבערלאָזן? —

עס שלייכט זיך אריין דער שטומער מאָנאַך, שטייט ביים וואנט.

ערשטער מאָנאַך דערפ־ייט, צום שטומען.

ווילסט דאָ זיין? אַכטונג געבן? —

שטומער

שאָקלט מיטן קאָפּ אויף יאָ. אַ גאַנצע מחנה מאָנאַכן קומט אריין מיט טומל.

ערשטער מאָנאַך

צו וואָס אַזאַ טומל, ברידער?

מאָנאַכן

דער פּאָטער האָט געזאָגט — מען מעג אַריינקומען.

ערשטער מאָנאַך

צו וואָס־זשע אַזאַ שמחה, ברידער?

מאָנאַכן

מען זאָגט, דער פּאָטער האָט ביי אים געפונען
אַ גאַנצן פּאַק מיט ליבע בריוו. —

ערשטער מאָנאַך

איז וואָס דערפון?

מאָנאַכן

מיר וואָלטן אויך בעלנים זיין זיי לייענען. —

ערשטער מאָנאַך

איך בעט אייך, גייט אַרויס — נישט איצט די צייט
פאַר שפּאַס און חוזק, ברידער. —

שטופּט אַלע אַרויס, צום שטומען, וואָס בלייבט

ס׳איז גוט, אַז עמעצער זאָל בלייבן דאָ מיט אים.

ס׳איז אָנהויב אָוונט ערשט. כ׳וועל צוקומען נאָך שפּעטער.

צו אבעלאַר

דו שלאָפסט, ברודער?

אַבעלאַר

ליגט אויסגעצויגן מיט פאַרמאַכטע אויגן

ערשטער מאָנאַך

צום שטומען

ער שלאָפט. ס׳איז גוט אַזוי.

אָפּ.

שטומער

שטעלט זיך צוקאָפּנס פון אבעלאַר, קוקט לאַנג אויף זיין געזיכט, נויגט זיך פאַמעלעך, און געמט רעדן, פליסטערן.

אַבעלאַר, ליבער מיינער, טייערער, —

אַבעלאַר

נישט עפענענדיק די אויגן

ווער איז דאָ? וועמעס שטימע הער איך?

שטומער

שטיי אויף, אַבעלאַר, עפן דיינע אויגן.

אַבעלאַר

אַ זיסער קול אַזאַ נעמט דורך מיין האַרץ. —

שטומער

מיין מענטש דו, אויפגעגאַנגענער אין פּיין,
כ׳בין דאָ. איך בין געקומען.

אַבעלאַר

אָ, חלום מיין, נישט רייס זיך איבער.

שטומער

ס׳איז נישט קיין חלום,
הייב אויף די ברעמען דיינע און דערזע מיך. —

מיין פּנים איז פאַרשטעלט מיט באָרד און וואָנסעס,
מיין קול — מיט גליוועודיקער שטומקייט,
מיין גוף — מיט מענערישן קיטל;
דורך לאַנגן וואָגל, דורך אָן שיעור געפאַרן
אַדורכגעריסן האָב איך זיך צו דיר אהער. —
שטיי אויף, אַבעלאַר.

אַבעלאַר עפנט די אויגן
העלואיז! —

צווייטע סצענע

שפעטער. אבעלאר ליגט. העלויז שטייט אין ווינקל

אַבעלאַר

די שטייסט שוין שטונדן אויף די פיס,
און כ׳קען אַפילו דיר קיין פּלאַץ נישט אָנבאָטן
צו זעצן זיך.

העלויז

עס טוט מיר מערער וויי פון זען דיך
אויף דער הארטע ברעטער ליגן, ווי פון דעם,
וואָס כ׳האָב נישט וווּ צו זעצן זיך. —
מען דאַרף נישט רעדן וועגן דעם,
ווייל — זעסט דאָך, ווי איך שאַף זיך מוט,
און צאַם דאָס האַרץ, עס זאָל נישט אויפרייסן.

אַבעלאַר

קום, זעץ זיך אויפן ברעג פון בעט.

העלויז

די טיר איז אָפן, און צו יעדער רגע
קען ווער אַריינקומען, — וועט זיין נישט גוט
דאָס זיצן מיינס; — אַ פרעמדער דורכגייער בין איך,
אַ שטומער וואַנדערער, וואָס שטייט ביים וואַנט.

אַבעלאַר

דערצייל, ווי לעבט זיך דיר אין מאָנאַסטיר אין דיינעם?

העלאָיז

איך שעם זיך זאָגן דיר, אַז מיר איז שלעכט, —
ווייל וואָס איז מיין שלעכטקייט אַנטקעגן דיינער?
אַנטקעגן אָט־די שטראָפן, וואָס מען שטראָפט דיך,
ווייזט אויס, גאַנץ אָפט. איך שטיי און קוק,
און גלויב נישט זיך אַליין, אַז אַלץ איז אמת.

אבעלאַר

נאָך גוט וואָס דיך כאָטש שטראָפט מען נישט.

העלאָיז

מען שטראָפט מיך אויך אַמאָל, נאָר נישט אַזוי
אכזריותדיק ווי דיך, ווייל איך בין דאָך
געקומען פרייוויליק אין מאָנאַסטיר,
און דו ביסט אַלץ פאַררעכנט נאָך ווי אַ פאַרמשפּטער.

אבעלאַר

פאַרשטיי איך, העלאָיז, פונדעסטוועגן,
אַז דיר באַדאַרף אַמאָל נאָך שווערער זיין,
דערפאַר טאַקע, ווייל פרייוויליק פאַרשפאַרט זיך;
דער איבערגוואַלד פאַרשפּאַרטער האָט אַ טרייסט אַמאָל
אין דעם, וואָס ער איז מאַכטלאָז קעגן שטראָפער.

העלאָיז

ווילסט מאַכן קלענער דיינע ליידן קעגן מיינע, —
כ׳פאַרשטיי דיין איידלקייט. — איך דאַנק דיר.
נאָר טו עס נישט, פאַרקלענער נישט, דערצייל
דעם גאַנצן אמת מיר. איך שפיר,
אַז עפּעס שרעקלעכעס קומט פאָר מיט דיר. —
איך האָב עס אויך דורך דיינע בריוו געשפּירט, —
איעדעס וואָרט אין דיינע בריוו גייט אָפּ מיט פּיין.

אבעלאַר

אויך דיינע בריוו האָב איך אַזוי געשפּירט,
און שפּיר זיי איצטער אויך אַזוי, —

אַט זענען זיי, אַט האַלט איך זיי אין מיינע הענט, —
ווי דאַנקבאַר איך בין דיר פאַר דיינע בריוו.

העלוּאיז

אָ, גאָט: ווי דאַר דו ביסט געוואָרן, —
און ווי צעשלאָגן און צעפליקט דו ביסט, —

אין שטילן געוויין

איך קען אפילו מיינע הענט נישט אויסשטרעקן
און דיך אַרומנעמען.

אַבעלאַר

מיר טוט קיין זאַך נישט וויי איצט,
אַז דו ביסט דאָ, — פאַרקערט, עס זינגט אין מיר
איעדער אבר. כ׳בעט נאָכאַמאָל —
כ׳וויל וויסן אַלע פרטים פון דיין לעבן.

העלוּאיז

נישט איצט די צייט פאַר מיר צו רעדן וועגן זיך,
רעד דו, און איך וועל הערן. —

אַבעלאַר

כ׳וויל אָנרירן דיין האַנט.

העלוּאיז

איין רגע נישט קיין פאָרזיכטיקע קען פלוצלונג
פאַנאַנדערייסן ווידער אונז, און דיך
צו שטראָפן האַרבערע דערפירן.

אַבעלאַר

און דיך — צו וואָגלענישן שווערערע.

העלוּאיז

נישטאָ שוין מער קיין וואָגלענישן שווערערע.

אַבעלאַר

נישטאָ שוין מערער אויך קיין שטראָפן האַרבערע.

העלוּאיז

זיי שטאַרק, אַבעלאַר.

אַבעלאַר

גראַבט אַריין דעם קאָפּ מיט ווי פון אומגעדולד

אָ, גאָט, די שטאַרקייט ברענגט מיך אום.

העלוּאיז

גייט צו צו אים

פונדעסטוועגן, איך בעט דיך נאָכאַמאָל:
זיי שטאַרק.

אַבעלאַר

נעמט איר האַנט

כ׳וויל זען דיין פּנים אויף איין רגע כאָטש.

העלוּאיז

אָ, בעט עס נישט.

אַבעלאַר

כ׳וויל זען דיין אמתן געזיכט.

העלוּאיז

וועסט ווערן שטאַרקער, דאַמאָלסט וועלן מיר
אַרויסגנבענען פונדאַנען זיך אין וואַלד ערגעץ.

אַבעלאַר

ווי קען עס מעגלעך זיין? מען היט דאָך מיך.

העלוּאיז

ווער ווייס, צי שטייט נישט וואָר אַהינטער טיר אויך איצט.

עפנט די טיר, קוקט אַרויס, קומט צוריק.

פונדאַנען זיך אַרויסכאַפּן אין וואַלד ערגעץ,
אויף דעם וועל איך שוין אָנווענדן מיין מי,
איך וועל עס דורכפירן.

אַבעלאַר

אַ דאַנק דיר, העלאָיז; נאָר פּאָרט, ווי מאָדנע,
כּמעט נישט גלויבלעך, — העלאָיז איז דאָ, —
און קען פאַר מיר נישט אויפדעקן איר פּנים,
און איך, אַ מאַכטלאָזער, ליג אויסגעצויגן אויף אַ בעט. —

הייבט זיך אויף מיט אימפּעט, וויל אַראָפּ פון בעט, אין דעם קומט אַריין ערשטער מאָנאַך. העלאָיז איז אָפּגעשפּרונגען אין צייט, אַבעלאַר פאַלט צוריק אַנידער.

ערשטער מאָנאַך

ווי פילסטו זיך, ברודער?

אַבעלאַר

איך רו.

ערשטער מאָנאַך

דער פרעמדער שטערט דיר נישט?

אַבעלאַר

פאַרקערט, — זיין שווייגן שטיל באַרויִקט מיך.

ערשטער מאָנאַך

דער פאָטער וועט באַלד קומען זען דיך.

אַבעלאַר

צי וואָס?

ערשטער מאָנאַך

דיך זען — מער גאָרנישט.

אַבעלאַר

און מיר איז פיינלעך אים צו זען איצט.

ערשטער מאָנאַך

זיי פאָרזיכטיק מיט דיינע רייד.

אַבעלאַר

ער ווייס אליין, ווי מיר איז פיינלעך אים צו זען איצט.

ערשטער מאָנאַך
וואָס מיינסטו?

אַבעלאַר
פֿאַר מיר איז איצט אַלץ קלאָר און אָפֿן,
און כ׳דאַרף קיין פֿאָרזיכטיקייט נישט האָבן מער.
איך קען אַריין אין יעדנס האַרץ,
און יעדער קען אַריין אין מיין האַרץ, —
און מורא האָב איך אויך נישט מער פֿאַר קיינעם,
און קיינער האָט קיין מורא מער פֿאַר מיר.
דאָס ליכט פֿון שלום רוט אויף מיר.

ערשטער מאָנאַך
מיך פֿרייט צו הערן פֿון דיין מויל איצט
אַז ס׳רוט אויף דיר דאָס ליכט פֿון שלום.

אַבעלאַר
דאָס ליכט פֿון לעצטן שלום.
גיי זאָג דעם פֿאָטער אונזערן,
אַז היינט דאַרף ער פֿאַר מיר נישט מורא האָבן:
מיין דאַרע פֿויסט וועל איך אים היינט
נישט שפּאַרן אין זיין פֿרעכן פּרצוף. —

ערשטער מאָנאַך
אַזוינע רייד, ברודער!

אַבעלאַר
די אָוונט-תּפֿלה איז אַדורך שוין?

ערשטער מאָנאַך
שוין לאַנג.

אַבעלאַר
און איך האָב היינט פֿאַרפֿעלט די אָוונט-תּפֿלה.

ערשטער מאָנאַך

אַ תּפֿלה קען מען נישט פֿאַרפֿעלן.

אַבּעלאַר

מען קען איבּערטראָגן זי אין נאַכט אַריין.

ערשטער מאָנאַך

ווילסטו איצטער אפשר תּפֿלה־טאָן?

אַבּעלאַר

יאָ.

גנעמט אַרונטערגיין פֿון בּעט. ערשטער מאָנאַך העלפֿט אים אַרונ־טערגיין. אַבּעלאַר שטעלט זיך אין ווינקל לעבּן בּעט אויף די קני. העלויִז אין אַ צווייטן ווינקל, שטייט שטיל און פֿאַרשלאָסן.

ערשטער מאָנאַך

וועל איך דיך ווידער לאָזן זיין מיט זיך אַליין.

אָפּ.

העלויִז

איצט זעסטו שוין, ווי פֿאַרזיכטיק מיר דאַרפֿן זיין.

אַבּעלאַר

איך זע, איך זע.
דו שטייסט שוין ווידער אויסגעצויגן בּיי דער וואַנט:
אַ שטומער וואַנדערער, וואָס גייט נאָר דורך.
און איך וועל תּפֿלה טאָן צום שטומען וואַנדערער;
איך קען דיך נישט אַרומנעמען,
און אויך נישט זען דיך אין געזיכט;
זאָל זיין דאָס וואָרט — מיין האַנט,
זאָל זיין דאָס וואָרט — מיין אויג.
בּאַשעפֿער, לעבּעדיקער גאָט, איך רוף צו העלויִז, —
בּמילא איז דאָס אויך צו דיר, בּאַשעפֿער, —
איך זאָג די אַלטע, אַלטע תּפֿלה:
פֿון גאָר דער טיפֿעניש איך רוף צו דיר, מיין גאָט,—
מיין שטומער וואַנדערער, וואָס שטייט בּיים וואַנט.

העלאָיז

אין זעלבן טאָן

איך הער דיין קול, איך בין צו דיר געקומען.
דיין קול אינאיינעם מיט דיין האַרץ פאַרנעם איך.
נאָר ווער בין איך אַליין, אַז איך זאָל וואַגן
צו קענען זיין ווי דו פאַרלאַנגסט און ווילסט,
אַז איך זאָל זיין? — די שוואַכע פּלייצעס מיינע
פאַרטראָגן שטום און שווייגנדיק די ליידן,
וואָס מיר אַליין קומט אויס צו איבערטראָגן, —
נאָר ווי זאָל איך פאַרטראָגן ד י י נ ע ליידן,
ווי קען איך ד י י ן לעבן פאַרנעמען שווייגנדיק?
פאַרוואָס פאַרשריי איך נישט די וועלט אַחריותדיקערהייט,
און מאַך נישט אויפציטערן דאָס האַרץ פון יעדן
מיט דיין יסורימדיקן גורל? — אַ פאַרשטילטע לעב איך,
אַ פאַרשעמטע אין מיין שטילקייט און צוריקגעצויגנקייט,
אַן איינגעגלויבטע אין דעם קומענדיקן טאָג
פון דיין נצחון, און איך טראָג אין זיך
די שטראַלן פון דעם קומענדיקן טאָג. —

גיט זיך א כאַפּ

פאַרגיב מיר, טייערער, וואָס כ'רעד אַזויפיל.

אַבעלאַר

רעד ווייטער, שוועסטער מיינע.

העלאָיז

אַ מענטש טוט תּפילה צו אַ צווייטן מענטשן,
ווי איך צו דיר — —

אַבעלאַר

און איך צו דיר —

העלאָיז

דאָס תּפילה־טאָן פון מענטש צו מענטש איז מערער ווי פון מענטש
צו גאָט,

ווייל מענטש צו מענטש מיינט: צוויי וואָס בלוטיקן,
און מענטש צו גאָט מיינט: איינער נאָר וואָס בלוטיקט;
דעם טרויער פון גאָטס זון האָב איך געזען,
נאָר נישט געזען האָב איך, אַז בלוט זאָל רינען
פונם לייב פון גאָט דעם פאָטער. —
איך וויל נישט תפלה-טאָן, באַשעפער, איצט צו דיר, —
כ׳וויל תפלה-טאָן צום מאַן מיינעם אַבעלאַר. —

אַבעלאַר

זינקט מיטן קאָפּ צום דיל

צום מאַן דיינעם?

מיט פאַרצווייפלטן אויסגעשריי

העלואיז!

דו רופסט מיך מאַן?

העלואיז

אַוודאי רוף איך דיך אַזוי, — אין אַלע נעכט,
אין אַלע טעג. דו ביסט מיין מאַן, מיין אייביקער. —
מיין מאַן אין גוף. —

אַבעלאַר

אויפגעציטערט

דעם גוף מיינעם דערמאָן נישט — —
מיין גוף געהערט צו הינט, צו וועלף — — —

העלואיז

כ׳פאַרווער דיר אַזוי רעדן.

אַבעלאַר

צי האָסטו דען פאַרגעסן יענע נאַכט פון שענדונג?

העלואיז

כ׳האָב נישט פאַרגעסן.

אַבעלאַר

צי ווילסטו אַלץ נאָך תפלה טאָן צו אַ געשענדעטן?

העלויז

אַזוי ווי דו ווילסט תּפלה טאָן צו אַ געשענדעטער.

אַבעלאַר

צי דו ביסט אויך געשענדעט?

העלויז

איך בין.

אַבעלאַר

פון וועמען?

העלויז

פון זיך אַליין.

אַבעלאַר

פאַרוואָס?

העלויז

צו זיין ווי דו.

אַבעלאַר

וואָס מיינען דיינע רייד? צי זאָל איך טראַכטן,
אַז דו אַליין האָסט אויף דיין גוף אַ האַנט אַרויפגעלייגט?

העלויז

נישט פרעג. איך בעט.

אַבעלאַר

דערציייל מיר אַלץ.

העלויז

נישט איצט.

אַבעלאַר

איך שטרעק די הענט מיינע צו דיר.

העלויז

און איך — צו דיר.

אַבעלאַר

די כּוחות מײַנע זינקען.

העלואיז

אויך מײַנע כּוחות זינקען.

אַבעלאַר

אָ, גײַן. זײַ שטאַרק. דו מוזסט זײַן שטאַרק,
דו מוזסט, — דו ביסט. —
עס שטראָמט פֿון דיר מיט גבֿורה. —

העלואיז

פֿון װאָגלעניש בין איך צו דיר געקומען,
אין װאָגלעניש װעל איך צוריק אַװעק;
אין פֿרעמדע קאַלטע װענט פֿון מאָנאַסטירן
האָב איך, װי דו, געהיט דאָס פֿײַער
פֿון גלױבן אין דײַן אױסדערװײלטקייט,
און אויך אין מײַנער. —

אַבעלאַר

איך האָב זײ פֿײַנט די קאַלטע װענט די מאָנאַסטירישע!

העלואיז

דורך אַלע קאַלטע װענט האָב איך גערופֿן
די פֿײַערדיקע כּוחות פֿון דער װעלט, זײ זאָלן קומען
באַהעפֿטן זיך אין דיר, אַבעלאַר, —
און זאָלן העלפֿן טראָגן דיר דײַן אױסדערװײלטקייט. —
און מ י י ן הילף האָב איך דיר געשיקט אינגאַנצן,
איך האָב די פֿולקײט פֿון מײַן ברוסט פֿאַרמאָגערט:
כּדי עס זאָל מיך קײנער נישט באַגערן,
און קײנער זאָל נישט װעלן מיך באַרירן;
כ'האָב אָפּגעשניטן מײַנע לאַנגע האָר,
און מיטן זעלבן מעסער, רויִק און געדולדיק,
געשניטן מײַנע יאָרן, װי מען שנײַדט אָפּ זאַנגען;
די זאַנגען בינדט מען אויף און גאַרבן, —

אַזוי האָב איך צונויפגעבונדן מיינע יאָרן
אין פולע גאַרבן, און געבראַכט זיי איצט צו דיר
אויף מיינע אַקסלען אָנגעלאָדענערהייט,
דו זאָלסט זיי אויסשפּרייטן אויף דיין געלעגער,
און ווייכער מאַכן דיין געמיין בעט. —
אָ, נעם, אַבעלאַר, לייג אויס די גאַרבן,
און איך וועל שטיין אין ווינקל און וועל קוקן, —
אַ שטומער וואַנדערער, וואָס שטייט ביים זייט.

פּויזע

שטיי אויף פון קניען, לייג זיך אויפן בעט צוריק.

אבעלאַר

כ׳וויל קניען ווייטער. — —
אַזויפיל יאָרן אָפּגעשיידטע לעבן מיר,
און אין די אַלע יאָרן צוויי נאָר קורצע מאָל
באַגעגנט זיך. און איצט — דאָס דריטע מאָל.
דאָס ערשטע מאָל — געוויינט.
דאָס צווייטע מאָל — געשוויגן.
און איצט דאָס דריטע מאָל.
וואָס זאָל באַטייטן אָט דאָס דריטע מאָל?
וואָס קומט, וואָס נענטערט זיך צו אונז?
צי הערן מיר דאָס אָנקומען פון יום־טוב?
צי איז דאָס דריטע מאָל דאָס לעצטע? — —
אָ, העלואיז, דערנענטער זיך צו מיר,
דעק אָפּ דיין פּנים,
און טרעט אַריבער איבער אַלע מורא׳ס. — —
דערלייז מיך פון מיין גוף.

העלואיז

וואָס טאָן מיט אים?

אבעלאַר

דערהרגע אים.

העלואיז

און וואָס זאָל איך מיט מיין גוף דאַמאָלסט טאָן ?!

אַבּעלאַר

ווּעסט טראָגן מיך אין זיך,
און דאָס וועט זיין דער זינען.
באַזונדער טאָר אַ מענטש נישט לעבן,
און איינער מוז זיך אויפלייזן אין צווייטן ;
ביסט נישט מיין ווייב געוואָרן — זיי מיין מאַמע-ערד,
און נעם מיך, ווי די מאַמע-ערד, אַריין אין זיך,
און ווי מען טרינקט אויס וויין, אַזוי זאָלסטו מיך אויסטרינקען.
און איך וועל טרינקען עפּעס אַנדערש. —
אָט האָב איך סם ביי זיך און אויך אַ מעסער. — — —
כ'האָב וויפיל מאָל געטראַכט אַליין עס טאָן,
און נישט געטאָן אויס פליכט-געפיל צו דיר,
דו זאָלסט נישט בלייבן אָפּגענאַרט אין מיין געדולד,
אין מיין אחריות און אין קלאָרקייט פון מיין גייסט ;
איך טראָג אַלץ איבער, וואַרטנדיק אויף דיר,
און אויב דו וואָלסט נישט קומען איצט, און כ'וואָלט
אויף דיר נאָך לאַנגע יאָרן באַדאַרפט וואַרטן —
איך וואָלט געוואַרט מיט זיכערקייט אין דיר. —
און איצטער ביסטו דאָ. דו ביסט געקומען.
און איך בין גרייט: אָט שטיי איך אויף די קני
און וואַרט. —

העלואיז

דערשטויגט פאלט צו מיטן פנים צום וואַנט

אַבּעלאַר

פאַרדעק נישט דאָס געזיכט, — ס'איז סיי ווי סיי פאַרדעקט,
און מיינע אויגן זעען דיך סיי ווי,
זיי זעען דיך אַזוי ווי כ'וויל דיך זען : —
אַן אויסגעחלומטע, אַן אויסגעוואַקסענע, אַ רייפע.

איך קוק אַרויף צו דיר, און בעט:
פיר אויס מיין ווילן, —

העלוּאיז

גיט זיך אַ ריס פון איר אָרט. נעמט האַסטיק לויפן צום טיר.

אַבעלאַר

מיט שרעק

וווהין לויפסטו?

העלוּאיז

כ׳אַנטלויף פון דיר.

אַבעלאַר

פאַרלאָז מיך נישט.

העלוּאיז

דו דאַרפסט מיך מער נישט.

אַבעלאַר

אָ, העלוּאיז.

העלוּאיז

מיין ליבשאַפט גיט דיר מער קיין כּוח נישט.

אַבעלאַר

פאַרשטיי מיך.

העלוּאיז

כ׳פאַרשטיי דיך גוט.
באַפרייאונג ווילסטו; ס׳איז דיר שווער.
און אין דיין שווערקייט האָסטו איצט נאָר זיך אין זינען.
דו ווילסט, אַז איך זאָל צונעמען דיין לעבן,
און טראָגן עס אין זיך, — אָ, ליבער יינגל דו,
צי זעסטו נישט, כ׳טראָג עס סיי ווי סיי,
געטראָגן, טראָג עס איצט, און וועל עס טראָגן, —
און אויך צי זעסטו נישט, אַז כ׳פאַל אַוועק

אַ מידע אונטער דער לאַסט פון זיך אַליין אַמאָל, —
היינט ווי וועל איך דערטראָגן צוויי לעבנס?

אַבעלאַר

נישט גיי אַוועק פון מיר.

העלואיז

צוריק צו איר פּלאַץ, קאָם אַרונטער

פאַרגיב מיר.

אַבעלאַר

דו בעטסט פאַרגעבונג אין דער צייט,
ווען איך גאָר דאַרף עס בעטן. —

העלואיז

דו האָסט עס דאָ מיט זיך — דעם סם און מעסער?

אַבעלאַר

איך טראָג עס מיט זיך שטענדיק.

העלואיז

גיב עס מיר אַוועק. —

פּויזע

איך בעט.

אַבעלאַר

נעמט אַרויס פון בוזים אַ מעסער און אַ פלעשעלע, שטרעקט עס אויס צו העלואיז

העלואיז

אַ דאַנק, ברודער מיינער.

אַבעלאַר

וואָס וועסטו טאָן מיט דעם?

העלואיז

אַרויסוואַרפן.

אַבעלאַר

טאָ הער מיך איצט,
כ׳וויל עפּעס דיר דערציילן. —

העלואיז

איך הער, דערצייל.

אַבעלאַר

נישט איינמאָל האָב איך שוין אין מײַנע בריוו צו דיר,
אין קורצן און פאַרשטעלטערהייט דערמאָנט
די שטרייטן, וואָס איך פיר מיט זיך אַליין,
און מיט מײַן גורל; אָבער איצטער מוז איך
אײַנגאַנצן אָפן זײַן, און דו זאָלסט זען.
אַז סם און מעסער דאַרף מען נישט אַרויסוואַרפן; —
און ווידער וועט דיר אויסקומען צו הערן
די אָפּקלאַנגען פון יענער נאַכט פון שענדונג — — — —

העלואיז

אָ, טײַערער, זײַ גוט צו זיך אַליין, — דערמאָן נישט איצט
די שרעק פון יענער נאַכט — —

אַבעלאַר

נישט איך דערמאָן — עס ווערט פון זיך אַליין דערמאָנט; —
פאַר דיר האָב איך נאָך, אַגב, קיינמאָל נישט דערציילט אַליין
דעם אמת און דעם גרויל פון יענער נאַכט . . .
און איצט איז דאָ אַן אַנדער אורזאַכע, וואָס טרײַבט מיך
צו רעדן און דערציילן —

העלואיז

וואָס זאָל עס מיינען?

אַבעלאַר

איך בעט דיך — הער מיך. כ׳וועל רעדן לאַנג.

העלואיז

כ׳וועל הערן, רעד.

אַבעלאַר

פון קליינווייז אָן, אַז ס'לעבט אין מיר אַ סתירה
צווישן גייסט מיינעם און קערפּער מיינעם;
אַ סתירה צווישן גייסט און גוף איז דאָ אין יעדן:
דער מענטש האָט נישט קיין זיכערקייט אין גייסט זיינעם,
דערפאַר אָבער האָט ער אַ גרויסע זיכערקייט
אין גוף אין זיינעם, און ער שפּאַנט
מיט שטאַרקע זיגערישע טריט איבער דער ערד,
און ס'הוידן זיך די וועגן אונטער זיינע טריט.
ער עסט און טרינקט און פּרוכפּערט זיך,
און האָט פון זיך אַליין הנאה. — מיך, אָבער,
ווייזט אויס, האָט עמיצער פאַרשאָלטן:
פון קליינווייז אָן האָב איך, פאַרקערט, געפילט
אַ שטאַרקע זיכערקייט אין גייסט אין מיינעם,
און גאָר שוין נישט קיין זיכערקייט אין גוף.
מיין גייסט איז קלאָר געווען פאַר מיר און ליכטיק,
און כ'האָב געוווּסט אויף וואָס איך דאַרף אים.
ער האָט געפירט מיך צו דער אָפענער וועלט,
צו מענטש — נאַטור — און גאָט דערקענטניש, —
צום גרויסן שכל, — און דורך גרויסן שכל
געזען האָב איך די שטרויכלונגען און טעותן און עוולות,
וואָס גאָט — נאַטור — און מענטש באַגייען; —
כ'האָב פיין געזען, און אָרעמקייט, און טרערן,
און אַבערגלויבערישע נאַרישקייט און רשעות,
און כ'האָב געהאָדעוועט אין זיך אַ ווילן
פון עוולות און פון פיין די וועלט באַפרייען,
און גוף און גייסט זאָל ווערן איינס —
באַזינטער איינס. — נאָר נישט באַשערט איז מיר געווען
דעם חלום מיינעם צו פאַרווירקלעכן: —
אין עפּעס אַזאַ טונקעלער פאַרלעגנהייט
אַריינגעבראַכט האָט מיך מיין אייגענער גוף, —
די הענט מיינע, די פיס, דער עצם שטח,

וואָס גוף פאַרנעמט אין רוים.
כ'האָב טיף געאָנט פון קינדווייז אָן,
אַז כ'וויס נישט מיט מיין קערפּער וואָס צו טאָן,
און נישט געהאַט קיין זיכערקייט קיין פולע, אַז איך דאַרף אים,
איך האָב דערשפירט אַ שרעק אין אייגענעם קול,
אַ לעכערלעכקייט אין די הענט, אַן איבעריקייט,
כאָטש נעם און האַק זיי אָפּ אין אומגעלומפּערטקייט;
און מער פון אַלץ, האָט מיר געדוכט זיך,
איז לעכערלעך מיין פּנים, מויל און אויגן, —
און גראָד בין איך געווען געזונט און אויך נישט מיאוס,
און לויט די רייד פון אַנדערע — אַפילו שיין. — — —

פּויזע

ביים טיש מיט טאַטע־מאַמע פלעג איך זיצן
און האָבן אַ געפיל, אַז אָט אַ נעם איך
און גיב זיך אַזאַ ריס פון גוף אַרויס,
און שייד זיך אָפּ פון אים,
און טראָג אַוועק זיך ערגעץ ווייט און הויך,
און קום נישט מער צוריק צו אים; —
און ער, דער גוף, ביים טיש בלייבט טאַרטשן,
און קיינער כאַפּט זיך נישט, אַז עפּעס איז געשען. — — —
און איינמאָל זיץ איך אָט אַזוי ביים עסן,
און טראָג דאָס עסנוואַרג צום מויל און נעם אַראָפּשלינגען,
און מיטאַמאָל דערפיל איך אַזאַ שאַרפן טרויער,
אַזאַ מין חרפה און באַליידיקונג אין ע ס ן,
אַזאַ געיאָמער אין דעם קלאַנג פון שלינגען,
אַ נידעריקייט אין דער גלוסטונג פון די אברים,
אין זייער זשעדנעקייט און חיהשדיקער צאַפּלעניש; — —
און גלייך נאָכדעם, אַזוי ווי אויף צו להכעיס,
אַזוי ווי אַ נקמה איבער זיך אַליין,
דערפילט האָב איך אַן אָנפאַל איבער זיך
פון מאָדנע, נאָגענדיקע, בלינדע תאוות,
אַזוינע ציענדיקע הונגערס — טויזנט הונגערס; —

אַ יעדעס גליד אין מיר האָט אויפגעעפנט זיבן מיילער
אין אַ צעהוליעטן, צעווילדעוועטן אויסברוך;
אַ שטורעם האָט אַרומגעכאַפּט מיין גאַנץ וועזן, —
אַן אָרגיע פון נעגל, שנאָבלען, פליגלען, —
און ס׳האָבן זיך פאַרבייט די אויגן מיינע
גענומען טראָגן מחנות גאַנצע לייבער —
די לייבער און די פנימער פון אַלע פרויען.
פון אַלע, אַלע פרויען, וואָס איך האָב געזען ווען, —
די לייבער אָפענע, די לייבער נאַקעטע, —
און אַלע שנאָבלען, פליגלען האָבן זיך געריסן
אַריינצוזינקען אין דער טיפעניש פון לייבער; —
אַ טונקלקייט האָט מיך אַרומגעכאַפּט — אַ פינצטערניש,
און ס׳איז מיר קלאָר געוואָרן דאַמאָלסט, אַז איך ווער
פאַרמשפט אויף אַ ביטערן געראַנגל
מיט אָט דער פינצטערניש פון בלינדע הונגערס, —
מיט אַלע הונגערס פון מיין אייגענעם גוף. — — —
— — — — — — — — — — איך בין אַנטלאָפן
פון שטוב אין פעלד אַריין, אין וואַלד אַריין, —
און אָפּגעלעגן דאָרט אין גרויס געוויין
ביז טיפער נאַכט; דערנאָך אַהיים צוריק געגאַנגען.
אַריין אין שטוב. — אין שטוב איז שטיל געווען,
אין שלאָף איז אַלץ געווען פאַרזונקען, —
אין שלאָף און אין פאַרטאַיעטן לבנה־ליכט.
איך האָב זיך אויך אַנידערגעלייגט שלאָפן. נאָר אומזיסט, —
דער שלאָף צו מיר איז נישט געקומען.
איך האָב אַרומגעבלאָנדזשעט מיט די אויגן. מיט אַמאָל,
עס גיט אַ שלאָג מיר עפעס לייביקס פאַר די אויגן,
און עפעס אַזאַ שאָרך דערהער איך דורך דער אָפענער טיר
פון צימער, ווו עס שלאָפן טאַטע־מאַמע —
אַזאַ געוויין־געפליסטער, אַזאַ כליפּ
דערטראָגט זיך פונעם צימער צו מיין אויער,
צי אפשר גאָר אַ קוש, — און גלייך נאָכדעם

אַן אויפֿרייס פֿון אַן אמתן גוֹיִאָמער, —
מיין מאַמעס אייביקער געיאָמער, — נאַקעט לייביק,
און טאַטע, הער איך, וואָרנט: ש — ש — ש — ...
איך גראָב אַריין מיין פּנים אין געלעגער,
איך הייב זיך ווידער אויף, און זע:
עס זיצן טאַטע־מאַמע, יעדער אויף זיין בעט, —
צוויי איינגעגליווערטע, צוויי שווייגנדיקע גופֿן,
און צוויי פּאָר פֿיס אַזוינע לאַנגע, דאַרע,
אַזוינע נאַקעטע, אַזוינע עלנטע, —
זיי הענגען זיך אַרונטער, און זיי באָמבלען זיך
פֿאַרוואָרלאָזטע און וויינענדיקע אין לבֿנה ליכט. — — —
— נעמט צו דאָס לייב פֿון מיינע אויגן! —
האָב איך אַרויסגעשריגן, און צום טיר אַ שפּרונג געטאָן,
אַרויסגעלאָפֿן, און — צוריק שוין נישט געקומען מער — — —

איך בין געלאָפֿן אין דער נאַכט אַריין,
און מער און מער געפֿילט דעם צער פֿון גוף,
דעם בראָך פֿון מיינע אייגענע צופֿלאַמטע גלידער, —
און אָט דעם פֿייערדיקן צער האָב איך דערנאָך געטראָגן
אין טאָג אַריין, אין גרויסער וועלט אַריין; —
איך האָב געלערנט, געשטודירט, געגרייט זיך
צו זיין אַ פֿריידיקער, אַ פֿירער, און אַהינטער מיר —
אַן עטוואָס אויסגעקרימטער, אַ נישט גליקלעכער,
אַן אָפּגעשפּאָלטענער פֿון זיך אַליין, אַ זייטיקער —
איז נאָכגעגאַנגען טריט ביי טריט מיין גוף.

נישט גוט איז מיר געווען אין אָט דער צווייִקייט,
און אין די נעכט געחלומט האָב איך וועגן איינהייט;
אין גאָר די קינדערישע יאָרן האָב איך, איינמאָל,
געזען אין חלום מיין געשטאַלט פֿון עלטער,
אַן איינגעטונקענע אין ליכט און שׂמחה,
אַן אויסגעשטרעקטע אין אַן אויפֿגעפֿראַלטן טויער.

איך מאַך אַ טראַט, און טרעט אַרויס פון טויער, —
ערשט ס׳קומט מיר אָן אַנטקעגן אַ געשטאַלט אַ צווייטע,
און פאַלט אַרויף אויף מיר און נעמט מיך האַלזן,
און לייגט אַוועק מיך אויף דער ערד, און ציט מיך אויס,
און ציט אַליין זיך אויס אַריבער מיר
מיט אַזאַ ליכטיקן און סאַמעטענעם גוף,
און קוקט אַריין און דרינגט אַריין אין מיר, —
(דאָס ביסטו געווען, דו) —
און כ׳שפיר ווי אַלץ וואָס אויף דער ערד און איבער איר, —
די ביימער, גראָזן, טייכן, שטערן, —
זיי טוען נאָך און דרינגען אויך אַריין אין מיר
מיט אַלע וואָרצלען, ליכט און שטראָמען זייערע,
און איך שטרעק אויס מיין גוף און נעם עס אַלץ אַריין אין זיך,
ביז וואַנען איך דערפיל — מיר ווערן איינס,
און דאַמאָלסט צי איך אויס די הענט אין זייער גאַנצער לענג,
און אויך די פיס אַזוי — איך צי זיי אויס.
(דאָס ביזסטו געווען, העלוּאיז, דו).

און אָט דער חלום קינדישער האָט מיך באַגלייט
אין אַלע צייטן מיינע, און אויך דאַמאָלסט, —
און אויפגעשטאַנען איז אין מיר אַ האָפענונג,
אַז ערגעץ וואַרט אויף מיר אַ מענטש אַ זעלטענער,
אַ לויטערער, אַ ריינער און, דערהויפט, אַ גאַנצער,
אַ מענטש — אַ פרוי, וואָס זאַמלט כּוחות
צו זיין פאַר מיר געליבטע, כּלה, שוועסטער, מוטער,
און נאָכדעם פאַר מיר ווערן מענטש, השגחה,
און אויסדערלייזן מיך פון ביטערן געראַנגל מיט מיין גוף.

מיין טיר האָט זיך געעפנט אין אַ נאַכט איינמאָל,
און ער — דער מענטש, דער לאַנג געגאַרטער איז געקומען,
דער מענטש, דער לאַנג געגאַרטער — העלוּאיז.

פ ו י ז אַ

גערענקסט דיין ערשטן מאָל אַריינקומען צו מיר? —
גערענקסט, ווי איך האָב אויסגעשטרעקט די הענט צו דיר?
אַ רגע זענען זיי געהאָנגען אין דער לופטן, —
פאַרשעמטע בעטלער צוויי, — און דו
האָסט אויפגעכאַפּט די הענט מיינע,
און זיי אַרויפגעוויקלט אויף דיין האַלז,
און ווי נאָר איך האָב אָנגערירט דיין גוף,
אַזוי איז מיט אַמאָל אויך אויפגעריכט געוואָרן מיינער; —
אַ ליכטיקייט האָט איבער מיר אַ שטראָם געטאָן,
און אַלץ אין גוף מיינעם, וואָס האָט ביז איצט געבלאָנדזשעט
אין וואַקלעניש, אין בלינדקייט און אין ספקות,
דערפילט האָט זיכערקייט און היימישקייט אין זיך,
און מיינע ליפּן האָבן דאַנקענדיק געפּליסטערט: העלוּאיז. — — —
דערנאָך — — —
דערנאָך — — —
איז ע ר געקומען.

העלוּאיז

ווער?

אַבעלאַר

דער פייניקער, דער פאָטער!

העלוּאיז

וועלכער פאָטער?

אַבעלאַר

ביטער

אָ, העלוּאיז, פאַרנעם, דערזע
דאָס העלע ליכט פון פאָטערס מעסער,
און אויך דערזע דאָס שוואַרצע בלוט
פון אומריינעם אַבעלאַר. —

העלוּאיז

מיט געשריי

הער אויף!

אַבעלאַר

איך וועל נישט אויפהערן. כ׳וועל ליאַרמען, כ׳וועל טאַנצן!
אָ, טאַנץ, אַבעלאַר, טאַנץ!
די תאוות דיינע ליגן טויט אין שטראָמען בלוט —
די גאולה פון דיין גוף איז דאָך געקומען!
די גאולה האָט געבראַכט דער שענדער דיר,
דער תלין, — זינג, אַבעלאַר,
אַ געזאַנג צום תלין! —

העלואיז

איך ברעך צוזאַמען.

אַבעלאַר

זיי שטאַרק צו הערן ביזן סוף.
זיי שטאַרק.

העלואיז

איך בין. פאַרגיב מיין אויסגעשריי.

אַבעלאַר

מיין וואָרט איז נישט געענדיקט נאָך,
און נישט דערפירט צו דעם וואָס כ׳וויל דערפירן.

העלואיז

דערפיר. איך הער.

אַבעלאַר

עס ליגט אַ מענטש צושליידערט אויף אַ דיל,
זיין לייב איז אויפגעדעקט, אין בלוט פאַרפלייצט,
און מענטשן טאַנצן מיט די פיס אויף אים,
און אין זיין בלוט. — זיי ווערן מיד דערפון, די מענטשן;
זיי הוידן זיך אַוועק, די מענטשן — און דאָס געשמיסן לייב
פאַרבלייבט אַליין אויף הוילער ערד,
אַן אויפגעדעקטס; און אויפן פענצטער ברענט
אַ וועקסן ליכטל און באַלויכט עס, —
און עמיצער גיט מיטאַמאָל אין טיר אַ קלאַפּ
מיט דינע קלעפּ, — דאָס מוז זיין העלואיז! —

דער גוף נעמט שאַרן זיך און שאַרט זיך צו
צום טיר, און עפנט, קוקט אַריין אין נאַכט, —
ערשט ניין — ניט העלאָיז. דער גוף שפּרינגט אויף
און שפּאַנט אַוועק גאַס איין — גאַס אויס,
און רויטע סליאַדן גיסן זיך אַהינטער,
און אַלע גאַסן ווערן אָנגעצונדן פון די סליאַדן,
און ס׳ווערט אַ שׂרפה: און דער גוף
נעמט שרייען, אָנגעשוואָלן ווערן
און פרעגלען זיך אין פלאַמען פון דער שׂרפה,
און שפּאַנט, און הערט נישט אויף צו שפּאַנען,
און צינדט, און צינדט אַלץ גרעסערע,
אַלץ בלוטיקערע פלאַמען; — מיט אַמאָל
פאַרלעשן אַלע שׂרפות זיך, דער גוף אַליין
ברענט איבער, און עס בלייבט פון אים אַ בערגל אַש.
און העלאָיז איז אַלץ נישטאָ, נישטאָ, נישטאָ.
— געבענטשט זיי, העלאָיז, האָב איך געזאָגט,
אַוווּ דו זאָלסט נישט זיין, — און זיי געזונט, —
וועסט מער מיך קיינמאָל שוין נישט זען; —
מיין גוף וועט מער נישט זיין קיין גוף,
מיין בלוט האָט איינמאָל זיך אַזוי געגאָסן,
אַז ס׳האָט אינגאַנצן זיך אַרויסגעגאָסן;
איך וועל די ליבשאַפט מיינע, העלאָיז, צו דיר
אַוועקטראָגן צווישן ווענט פון ר י י נ ע ם ש ו ו י י ג ן.
און דו וועסט אויך אַוועקטראָגן דיין ליבשאַפט, —
אַזוי ווי איך, — אַהין ווו קיינער דאַרף זי נישט;
און דיר וועט צען מאָל שווערער זיין פון מיר,
ווייל דיין גוף האַלט אין רעכטן בליען נאָך,
און ווייס אינגאַנצן נישט דעם טעם פון שנייד מעסער, —
נאָר טאָן וועסטו דאָס זעלביקע וואָס איך,
אויב דו האָסט ליב אַבעלאַרן ווי אַבעלאַר דיך.

העלאָיז

איך האָב געטאָן. —

אַבעלאַר

איך ווייס, העלואיז, —
פון דאַמאָלסט אָן אַוועק זענען אַזויפיל יאָרן,
און ביידע לעבן מיר אין ריינעם שווייגן
און אָפטמאָל קלייד איך אָן אין וואָרט מיין שווייגן
דאָס וואָרט צו גאָט, — דאָס וואָרט צו העלואיז.
איך האַלט זיך אָפּ פון עסן און פון טרינקען, —
איך ריר זיך צו נאָר ווען נישט ווען צו ברויט,
און אַנדערע עסנוואַרג — איך מייד עס אויס,
איך האַלט נאָר אויף מיין חיות, כּדי צו קענען
אין דורכגעלויכטענעם געדאַנק זען העלואיז.
און מענטשן לאַכן אָפּ פון מיינע גאַנגען,
און ברענגען מיינע ווערק אויף שייטער הויפנס,
ווייל מיינע רייד צושטערן זייער זאַטע רו, —
ווייל אַלע ווילן, אַז אַפילו גאָט אַליין
זאָל זיך פאַרנעמען נאָר מיט שטאָפּן זייער חומר;
און אויב דער טייוול באַט זיך אָן צו טאָן עס,
דערהויבן זיי דעם טייוול צו אַ גאָט, —
אַ פייניקער, אַ תּלין ווערט — אַ פאָטער — — —
אָ, העלואיז, — אומזיסט מיין גאַנצער קאַמף,
איך האָב פאַרשפּילט. — — —

העלואיז

רעד קלאָר, אָן אָפּהאַלט.

אַבעלאַר

כ'האָב אַלע פיינען פאַר די פופצן יאָר
אַדורכגעטראָגן, נישט געקלאָגט פאַר קיינעם,
אַ חוץ אַמאָל פאַר דיר, אין מיינע בריוו צו דיר, —
און דו — דו ווייסט דאָך גוט, אַז אויך אין קלאָג
געזוכט האָב איך אַ זין, און אים געפונען
דורך דיר און דורך דיין אייגענעם געבענטשטן צער;
פאַרצווייפלונג מיט פאַרצווייפלונג האָט פאַראייניקט זיך —

איז העלע טרייסט פון דעם אַרויסגעקומען.
נישט איינמאָל פלעג איך שטיין ביים פענצטער פון מיין צעל,
אַרומוויקלען מיין פּנים מיט לבנה-ליכט,
און שטונדן לאַנג אַזוי דיין נאָמען פליסטערן,
ביז וואַנען כ׳פלעג אַנידערפאַלן אין פאַרזונקנהייט,
און דאַמאָלסט פלעג איך וויסן, אַז אויך דו
ביים פענצטער שטייסטו אין דיין צעל אַזוי;
און ביסלעכווייז האָט זיך גענומען גלויבן מיר,
אַז ס׳קומט די פולע אויפלייכטונג אויף מיר;
דאָס ביסל גופיקע, וואָס איז אין מיר נאָך דאָ,
דאָס ביסל הונגער און דאָס ביסל גלוסטעניש,
און אויך די פיינלעכע ערינערונג פון יענער שענדונג-נאַכט—
ווערט אָפּגעטאָן פון מיר אויף אַלע מאָל:
און ס׳קומט די אויסלייזונג — די פולע אויפלייזונג
אין ריינעם לויטערן געשטאַלט פון העלואיז.
און איצט איז אַלץ פאַרלוירן, העלואיז.
די פיינלעכע ערינערונג פון יענער נאַכט
געוועלטיקט ווידער איבער מיר. זי וואַקסט,
און שפרייט מיט נייע כּוחות זיך און ווערט געשוואָלן,
און רייסט פאַנאַנדער אַלע טרייסטן,
און העצט אין מיר מיט ווילדער רייצונג
דער הונגער און די תּאווה און פאַרצווייפלונג, —
מיין גוף איז ווידער אויפגערייצט ווי אַ געשפּענסט,
ווי אַ געיאָמער פון מרידה, ווי אַ פלוך
אַנטקעגן פייניקער, אַנטקעגן תּלין;
מיין גוף איז ווידער אָנגעצונדן מיט אַ סם,
מיט שנאה און מיט לעכצונג נאָך נקמה,
נאָך מאָרד — — מיין מח ברענט אין מיר;
אָ, ראַטעווע מיך, העלואיז, פון זיך אַליין, —
דער שענדער — דער, וואָס האָט אונזביידן
צעשיידט אויף אייביק און צעקרייציקט,
מיט פופצן יאָר צוריק — איז איצטער דאָ

אין מאָנאַסטיר דער פּירער, גאָטס פּאַרטרעטער, —
מיין פּאָטער איז ער איצטער! — — —

אין דער מינוט קומט אריין פּאָטער גרעגאָרי באַגלייט
פון מאָנאַכן. אַבעלאַר פאַלט אַוועק.

פּאָטער גרעגאָרי

וואָס מאַכסטו, זון מיינער, אַבעלאַר?

אַבעלאַר

איך רו, פּאָטער.

פּאָטער גרעגאָרי

עס טוט מיר לייד צו זען דיך אָט אַזוי,
אָבער איך קען נישט ענדערן די שטראָף,
ווייל פּסק איז פּסק, מיין זון,
ווייל פּסק איז הייליק.

אַבעלאַר

איך בעט נישט ענדערן.

פּאָטער גרעגאָרי

וואָלסט בעטן — וואָלט איך אפשר ענדערן.

שטייט און וואַרט

אַבעלאַר

איך בעט נישט, פּאָטער.

פּאָטער גרעגאָרי

צו העלויז

און דו, מיין זון, וואָס מאַכסטו?

העלויז

שטייט פאַרגליווערט, שווייגט

פּאָטער גרעגאָרי

די גאַנצע צייט אָט דאָ אין צעל מיט אים?
טוסט תּפילה פאַר זיין זינדיקער נשמה?
טו תּפילה, זון מיינער, און זיי געבענטשט.

אָט

העלויז

איך בין געבענטשט, איך בין,
נאָר נישט פון דיר, פייניקער —
געפייניקטקייט האָט מיך געבענטשט — — —

נויגט זיך איבער אבעלארן

אַבעלאַר. —

אַבעלאַר

ליגט צוזאַמענגעדרייט ווי אין אונמאַכט. ענטפערט נישט

העלויז

אַבעלאַר, ענטפער, הייב זיך אויף.

אַבעלאַר

איך ברעך צוזאַמען, העלויז.

העלויז

דו מוזסט זיין שטאַרק, דו מוזסט.

אַבעלאַר

איך מוז, אָבער איך קען נישט מער.
ס׳ווערט חרוב אַלץ. — איך שטאַרב.

העלויז

דו וועסט נישט שטאַרבן. איך וועל נישט דערלאָזן.
אויף דעם בין איך געקומען איצט,
אויף דעם בין איך געקומען דאַמאָלסט
מיט פופצן יאָר צוריק, — דעם טויט ניט צולאָזן,
דעם טויט באַזיגן. —
נישט גיב זיך אונטער. —
הייב אויף די ברעמען. זאָג אַ וואָרט, אַ וואָרט.

אַבעלאַר

ענטפערט נישט

העלויז

אָ גאָט, וואָס זאָל איך טאָן?
אַביסל וואַסער —

זוכט מיט שרעק איבערן צימער, געפינט גאָרנישט,
טרייסלט אַבעלאַרן, מינטערט.
שטיי אויף, שטיי אויף!

אַבעלאַר

עפנט די אויגן

נישט שרעק זיך, העלואיז.

העלואיז

דו לעבסט, ווּעסט לעבן. —
אַזוי פאַרגליווערט, אויפגעלייזט, ווי דו ביסט איצט,
אויך איך נישט איינמאָל בין געלעגן,
און דיך גערופן מיט פאַרקילטע ליפּן,
און דו ביסט נישט געקומען. — שעה'ן פלעגן דורכגיין,
און איך פלעג ביסלעכווייז זיך אויפשטעלן,
און אויסשטרעקן די הענט און זאָגן: איך וועל קומען.

אַבעלאַר

אַ דאַנק דיר, העלואיז.

העלואיז

שטיי אויף, איך בעט.

אַבעלאַר

איך הער די טריט פון טויט זיך נענטערן, —
פאַרמייד נישט, שריי נישט אָפּ, — פאַרקערט,
דערנענטער זיי נאָך מער, און זאָל דער סוף — —

העלואיז

נאָך נישט דער סוף, נאָך נישט!
מיט קראַפט פון אַלע ליידן אונזערע
איך שטעל זיך קעגן סוף! —
און נישט דערפאַר ווייל כ'שרעק מיך פאַרן טויט,
נאָר ווייל אַהינטער אים, ווי אַ באַפעלער, שטייט זיין האַר —
דער פייניקער, דער רשע. — ניין, אַבעלאַר,
דער פייניקער וועט דאָס מאָל זיינס נישט אויספירן;

די שטילע און הכנעהדיקע העלאיז
וועט שטעלן זיך צווישן דיר און טויט.
איך גלויב אין דיר — טאָ גלויב אויך דו אין מיר,
און איין מעת־לעת באַגעגעניש זאָל געבן כּוח אונז
פֿאַר לאַנגע יאָרן איינזאַמקייט און עלנט. —
אַבעלאַר, זע, אָט טרייב איך אַלע שרעקן אָפּ, —
און זאָל ווער וואַגן אָנקומען און זיין אַ שטערונג! —
איך האָב קיין מורא נישט פֿאַר קיינעם מער. —
איך דעק מיין פּנים אויף פֿאַר דיר.

זי רייסט אַראָפּ דאָס פֿאַרשטעלעניש פֿון זיך, און
אויסגעלויכטן ליכטיק אידל פּנים אַנטפּלעקט זיך

אַבעלאַר

אויפֿגעציטערט. אַלע אבֿרים שפּרינגען אויף אין אים.
ער הייבט זיך פֿון געלעגער מיט אויסגעשטרעקטע הענט.

העלאיז, מיין ליכטיקע. —

פֿאַלט צו צו איר

דריטע סצענע

וואַלד. ערשטער מאָנאַך. נאָך אים העלויז אין איר אייגענער געשטאַלט און קליידונג פון א גאַנצע צ״יאָר 85

מאָנאַך

אָט דאָ וועט זיכער אייך נישט טרעפן קיינער,
אַפילו נישט דאָס אויג פון לויערער. אַבעלאַר
ווייס גוט די פּלעצער אַלע דאָ אין וואַלד,
און אויב ער האָט אַהער געהייסן גיין —

העלויז

איך האָב נישט מורא. איך בין רויִק. —
אַ דאַנק דיר, ברודער ליבער, פאַר דיין זאָרג
און פאַר דיין טרחה.

מאָנאַך

אַ פרייד פאַר מיר צו זיין דער עדות
פון אייער איצטיקער באַגעגעניש, און נאָך מער פרייד
צו מיטהעלפן, און אויך אַ שומר זיין: —
כ׳וועל שטיין ביים ברעג פון וואַלד
און אַכטונג געבן, צי מען זוכט אייך נישט,
און צי מען קומט נישט אָן אויף אייער שפור.

העלויז

אַזויפיל גוטסקייט אין דיין האַרץ.

מאָנאַך

איך האָב אייך ביידן ליב.

העלוּאיז

דײַן גוטסקייט ריידט ביז טרערן.

מאָנאַך

נישט וויין. דער שאַרפער שפּור פון טרערן
זאָל נישט פאַרפינצטערן דאָס העלע ליכט,
וואָס לייכט אַרויס איצט פון דײַן פּנים
דעם אָפּגעדעקטן און באַפרייטן פון פאַרשטעלעניש.
דאָס מענער קלייד, פונדעסטוועגן,
האַלט נאָנט און אָנגעגרייט, ווייל טאָמער —

העלוּאיז

אָט האָב איך עס — — איך גלויב אָבער און האָף,
אַז ס׳אויג פון דעם פאַרפאָלגער וועט אַהער נישט גרייכן.

מאָנאַך

יאָ, גלויב און האָף, און — רויִק זײַ.

העלוּאיז

אַבעלאַר האָט באַדאַרפט שוין דאָ זיין.

מאָנאַך

ער איז נאָך נישט געזונט אַביסל, — נעמט עס אים
דעריבער לענגער, ווי ס׳האָט אונז גענומען.

העלוּאיז

אַז דו ביסט אַזוי גוט — זיי גוט שוין ביזן סוף.

מאָנאַך

דו מיינסט — איך זאָל אים גיין אַנטקעגן?

העלוּאיז

איך מיין עס, ברודער. — איך בין דאָך שוין דאָ,
וועל איך דאָ זיצן און וועל וואַרטן.

מאָנאַך

כ׳וועל טאָן אַזוי, אַנטקעגן גיין. אים אָנזאָגן,
אַז העלוּאיז איז לאַנג שוין אויפן פּלאַץ.

העלואיז
און וואַרט ווי אַלעמאָל.

מאָנאַך
און וואַרט ווי אַלעמאָל. — איך וועל די ווערטער
אים איבערגעבן פּינקטלעך. זיי געזונט,
און גלויב, און האָף, און רויִק זיי.

אָפּ

העלואיז
און גלויב און האָף, און רויִק זיי — — —
כ׳בין רויִק.
און גלויבן האָב איך שוין אַ סך געגלויבט,
און האָפן האָב איך שוין אַ סך געהאָפט;
און נישט איין וועג האָט זיך אַהינטער מיר שוין
פאַרקרימט גאָט ווייס וווהין. און איצטער ווייס איך
דעם זיינען כאָטש פון זייער קרומען גאַנג —
פון יענער נאַכט, זינד כ׳האָב אין שטומקייט
פאַרנומען פון זיין אייגן מויל די מעשה פון זיין גוף, —
כאָטש כ׳ווייס שוין לאַנג דערפון, פונדעסטוועגן
ווערט ווידער אויפגעגרוילט דאָס האַרץ.
אויף זיינע ליפּן ברענט נאָך אַלץ די פּייניקונג,
אין זיינע אויגן ווײנט נאָך אַלץ דאָס פייער, —
און איבער מיר — דער סוד פון זיין פאַרקנסט אין בלוט,
אין בלוט, וואָס האָט געטריפט מיט פופצן יאָר צוריק און הערט
נישט אויף צו טריפן. — —
ס׳פאַרגאַנגענע איז נישט צו ראַטעווען,
ס׳געשעענע איז נישט צו אָפּווענדן. —
אַזויפיל פּיין. אַזויפיל שטראָף. אַזאַ אַכזורית. —
פאַרוואָס? פאַרוואָס? פאַרוואָס? — —

פּויזע

אָ, ווייִן נישט האַרץ מיינס, וויין נישט. זיי געדולדיק,
ווי איך האָב דיך געלערנט דו זאָלסט זיין. —

אַבעלאַרס גוף — איך גלוסט אים, איך באַגער אים,
נאָר גלוסטונג און באַגער, וואָס זענען זיי
אין אָנגעזיכט פון אונפאַרמיידלעכן? — מען מוז
די גלוסטונג טיפער נאָך אין זיך באַגראָבן. —
דאָס הויט פון זיך כאָטש נעם און רייס אַראָפּ,
דאָס ליכט פון פנים לעש אינגאַנצן אויס! —
אָ גאָט, איך האָף, אַז דו וועסט סוף כּל סוף
אַבעלאַרס אויגן עפענען, און אים באַווייזן,
אַז איך בין העסלעך און נישט ווערט זיין ליבשאַפט,
און ס'לוינט זיך נישט צו ליידן צוליב מיר. —
אָ, גיב מיר כּוח מער צו קענען ביישטיין,
צו קענען אָננעמען דעם שווערסטן גזר אויף זיך;
אַ טייל פון גזר האָב איך אויף זיך גענומען שוין,
מיין גוף האָב איך פאַרקלאַמערט און פאַרקאָוועט, —
איז גוט אַזוי, — מיין גוף דאַרף אומקומען ווי זיינער, —
אַ גלייכער שותּף דאַרף איך זיין מיט אים אין אַלץ; —
איצט בעט איך: מאַך מיין קאָפּ נאָך גרויער,
און איינגעשרומפּענער און מיאוסער מיין פּנים; —

פּויזע. געענדערט.

אָ, גאָט, וואָס רעד איך? אַזאַ זינד!
צי איז דאָס נישט פאַרביטערטקייט, פאַרצווייפלונג? —
מיין פּנים מוז זיין ליכטיק, ליכטיק,
אין שמייכל און מיט פרייד. אַבעלאַר מוז
באַגעגנט ווערן יום-טובדיק. — אַבעלאַר מיינער,
איך וואַרט אויף דיר — — — און דו, אָ, וואַלד,
באַהאַלט, פאַרדעק די שלעכטע רייד מיינע
אין דיינע טיפענישן, אַז עס זאָל פון זיי
קיין עכאָ זיך צו קיינעם נישט דערטראָגן.

ס'קומט אבעלאר, אויסגעבלייכט, אָבער אויפגעלויכטן. העלואיז אנט
קעגן אים — מיט אויסגעשטרעקטע הענט. הענט און הענט נעמען
זיך צונויף. קוקן לאנג איינע אויף די אנדערע אין באגייסטערטן
שווייגן. אבעלאר לאזט זיך אראפ אויף די קני.

העלואיז

נישט קני פאַר מיר, איך בעט.

אַבעלאַר

צום ערשטן מאָל, אין פּופּצן יאָר צושיידונג,
צו זיין מיט דיר אונטער אַן אָפן הימל,
אַרומגערינגלט נישט מיט ווענט, נאָר מיטביימער,
און אויף אַן ערד מיט גראָז און קוסטעס
און נישט מיט ווענט, מיט צלמים און מיט שטיינער.
ווי זאָל איך נישט מיט מיינע ליפּן צופאַלן
צו אָט די פיס דיינע די טייערע,
וואָס שטייען אויף אַ מוטערלעכער ערד. —

נויגט דעם קאָפּ צו העלואיזעס פיס. העלואיז אין באַגייסטערונג קניט אַליין אראָפּ

העלואיז

ווי קען איך איינשטיין רויִק, ווען דו קניסט פאַר מיר? —
צי דאַרף איך דען באַהאַלטן, אַז אין מאָנאַסטיר
מיך אַלע רופן: העלואיז די קניערין; —
דאָס פלעג איך דאָך פאַר דיר אין רגעס שווערע קניען,
ווי דו פאַר מיר, און אויך ווי דו
פאַרפאַסן תפלות — רייד פאַרחלשטע פון בענקשאַפט, —
און שיקן זיי צו דיר. און איצט, ווי וואונדערלעך
צו קוקן גלייך אין פנים דיר, מיין לויטערער, —
מיין — — —

גיט זיך מיטאַמאָל אַ נויג אין דער זייט, פאַלט אַנידער צו דער ערד צונויפגעדרייט.

אַבעלאַר

וואָס איז דיר, העלואיז?

העלואיז

דער קאָפּ פאַרשווינדלט, אַלע אברים פיבערן. —

ליגט מיטן פנים אראָפּ. איר גאַנצער גוף צוקט.

אַבעלאַר

זיי שטאַרק, מיין העלוואיז. איך זאָג נאָר איבער
די ווערטער דיינע, וואָס דו האָסט צו מיר גערעדט,
ווען איך בין אין צוזאַמענברוך געלעגן.
זיי שטאַרק, נישט ברעך צוזאַמען.

העלוואיז

ס׳וועט איבערגיין. אָט באַלד.
דאָס האַרץ שלאָגט האַסטיק. — צופיל גליק, אַבעלאַר.

זי בויגט זיך צו זיינע ליפּן. קושט איִם.

אַבעלאַר

ווי זיס די ליפּן דיינע זענען,
ווי ליכטיק — דיינע אויגן; העלוואיז,
מיין זעלטענע, מיין וווּנדערגאַסט — — —

ער שטרעקט אויס די הענט, וויל אַרומנעמען איר גוף.

העלוואיז

אָ, ניין, — די ליפּן נאָר, דעם פּנים נאָר — —

דרייט זיך קאָנוווּלסיוו אַוועק מיטן גוף אָן אַ זייט.

אַבעלאַר

דו ווילסט נישט, איך זאָל אָנרירן דיין גוף?

העלוואיז

איך וויל, איך גלוסט, מיין טייערער —
נאָר ריר נישט אָן.

אַבעלאַר

פאַרוואָס?

העלוואיז

מיין פּנים אָפן ליגט פאַר דיר, מיין מויל,
מיין שטערן, מיינע אויגן —

נעמט אַליין אַרום פעסט דעם קאָפּ זיינעם.

אַבעלאַר

דו ווילסט אויך מיך נישט אָנרירןביים גוף.

העלואיז

געמט אַרום זיין גוף

אַט ריר איך אָן דיין גוף.
אַט נעם איך אים אַרום, אַט קוש איך אים
דעם גוף דעם טייערן, דעם ליטערן, —
נאָר מיינעם ריר נישט אָן, איך בעט.

אַבעלאַר

כ׳פאַרשטיי נישט.

העלואיז

דו וועסט באַגרייפן שפעטער. פרעג נישט מער.

אַבעלאַר

איך פאָלג דיך, העלואיז, איך פרעג נישט — אָבער —

העלואיז

ס׳איז נישט פאַרשטענדלעך, ווילסטו זאָגן.

אַבעלאַר

אַוודאי נישט פאַרשטענדלעך.

העלואיז

אַלץ איז איצט פאַרשטענדלעך,
און אויב נישט איצט אין דער מינוט — וועט שפעטער ווערן
פאַרשטענדלעך אַלץ. די זון פון דורך דיביימער
באַגריסט מיט שמחה אונז, מיט גוטסקייט רויִקער,
דער טאָג פאַרגייט שוין באַלד, און ס׳גאַנצע ליכט
פאַרזאַמלט ער און שפרייט אויס איבער אונז. —

אַבעלאַר

באַהאַלסט עפעס פון מיר. —

העלאָיז

וואָס קאָן איך דען פון דיר באַהאַלטן, ליבער?

אַבעלאַר

איך ווייס נישט, העלאָיז, איך ווייס נישט. — — —
אָ, גאָט, נאָך איידער אונזער אויג האָט צייט
זיך איינער מיטן צווייטן אָנקוקן געגונג,
שוין שפּיר איך הינטער דער פּלייצע לויערן
די בייטש פון אָפּשייד.

דורכגענומען מיט פּחד

העלאָיז, העלאָיז,
באַהאַלט מיך, שיץ מיך, זיי מיט מיר.

העלאָיז

איך בין מיט דיר, אַבעלאַר.

אַבעלאַר

נישט טו זיך אָפּ פון מיר.

העלאָיז

כ׳בין דיינע אייביק, אומעטום.

אַבעלאַר

צעשיידונג אייביק, אומעטום.

העלאָיז

נישט קלאָג זיך. —
די זון איז איבער אונז. די אמתע, די אייביקע.
מיר זענען אירע קינדער צוויי, — טאָ לאָמיר דאָס איר זאָגן,
אָ, זון, אָ, גוטע מוטער אונזערע,
צוויי קינדער דיינע וואַרעמען זיך אין דיין ליכט,
צוויי אויסגעפּייניקטע, צוויי אויסגעבענקטע קינדער, —
זיי גוט צו אונז און אייל זיך נישט פאַרגיין,
זאָל אָנקומען דער אָוונט היינט אַביסל שפּעטער.

אַבעלאַר

דו הייסט מיר זיך נישט קלאָגן, און אַליין —
אַזויפֿיל קלעמונג אין דיין קול. —

העלויאיז

אויך מיין האַרץ פּלוצלונג נעמט
זיך שליידערן אין שרעק, אַז אָט קומט אָן די נאַכט,
און מיט דער נאַכט — צעשיידונג.

אַבעלאַר

עפּעס פּאָרט
באַהאַלסטו אויס פֿון מיר, איך שפּיר עס.

העלויאיז

אָ, ניין, כ׳באַהאַלט פֿון דיר קיין זאַך נישט.
מיין לעבן ליגט פֿאַר דיר פֿון אַלעמאָל אַן אָפֿנס.
און דיינס איז עס. דורך אַלע ווייטקייטן
איך שיק עס דיר טאָג איין טאָג אויס חלקימווייז. —
אויב איינעמס לעבן ווערט באַגליקט צו ווערן
אַ נאַרונג פֿאַר אַ צווייטנס לעבן, —
איז וואָס קאָן נאָך פֿאַרלאַנגט ווערן? דאָס הייסט, —
איז וואָס קאָן איך פֿאַרלאַנגען נאָך? — —
אָ, יאָ, ס׳איז דאָ אַ זאַך, וואָס איך פֿאַרלאַנג עס נאָך און נאָך,
און דאָס איז: כּוח. שטילן כּוח און געדולד
צו קענען קוקן, ווי דאָס לעבן מיינס ווערט טראָפּנווייז
אַרויסגערונען, און צו קענען גלויבן, אַז עס ווערט
צוריק אַרייַנגערונען אין אַבעלאַרס האַרץ. —
אַמאָל אָבער פֿאַלט אָן אויף מיר אַ ספֿק,
צי שפּירט טאַקע אַבעלאַר דורך די ווייטקייטן
די טראָפּנס פֿון מיין לעבן אין זיין האַרץ?
צי רינט נישט אויס מיין לעבן פֿאַר אומזיסט? —
פֿאַרגיב מיר, טייערער, אַזוינע ספֿקות.
די איינזאַמקייט געבוירט זיי. אויך אין דיר

נישט איינמאָל קומען אָן אַזוינע ספקות וועגן מיר;
אָט קוקן מיר זיך אָן אין פּנים איצט
און אַלץ ווערט קלאָר, פאַרשטענדלעך, גלויביק, —
די ספקות ווערן אויפגעלייזט ווי טוי אין זון;
פאַרגיב דיין העלואיז, און אויך פאַרגיב איר לעבן,
וואָס ווערט אַרויסגערונען טראָפּנווייז פון איר.

זי ווײנט שטיל

אַבעלאַר

מיין העלואיז, מיין שוועסטער, וויין נישט.
און אפשר — וויין. די טרערן דיינע
ווי ווייַן די גלידער מיינע נעמען דורך.
עס טוט נישט ווי דאָס וויינען דיינס אין דער מינוט,
עס מונטערט אויף מיט גוטסקייט און מיט קראַפט. —
אין אָוונטן אין עלנטע פון מאָנאַסטירן
אָ, וויפל וואָלט איטדערער פון אונז געגעבן
אַזאַ געוויין אַ חברשן, פאַרציטערטן
פון טיפע טיפעניש צו קענען הערן האַרץ צו האַרץ!
איך קוק און טראַכט: מיין מענטש, מיין נאָנטסטער, ווייַנט,
און גאָר די וועלט אין פרייַלעכקייט זיך הוליעט,
און טאַנצט אַריבער איבער דיר מיט גראָבע פיס,
אַזוי ווי איבער האַלץ, אַזוי ווי איבער זאַמד; —
אחריות ווייַנט. אחריות — דיין באַרוף,
דעם גורלס גרויסע וואָג אויף דיינע פּלייצעס,
און דיינע דינע פּלייצעס גיבן זיך נישט אונטער. — —
אַבעלאַר בויגט דעם קאָפּ פאַר דיין געוויין,
ווייל ער אַליין האָט מער קיין טרערן נישט;
אַבעלאַר קוקט אויף העלואיז ווי אויף אַ זעאונג —
מיט פראָסטע הענט נישט צו דערגרייכן. — — —
איך הער דאָס קלאַפּן פון דיין האַרץ,
איך זע די אַקסלען דיינע צוקן,
דיין גאַנצער גוף פאַרגייט אין שמאַכטונג,

און דאָך ווי ווייס, ווי ווייט דו ביסט, נישט דאַיִק. —
פלוצלונג, מיט אויסגעשריי
אָ, גאָט, ווי ס׳לעבן ווערט צעטראָטן און באַליידיקט! —
ווי זאָל מען עס פאַרטראָגן?

העלויִז
קוים וואָס מען הערט איר קול
אַבעלאַר מיינער — — —

אַבעלאַר
דער וואַלד איז נישט קיין וואַלד,
די ערד איז נישט קיין ערד,
נאָר איין זאַך וואָר אוןווירקלעך איז!
די לעצטע שעה. — אָ, העלויִז, נישט וויין מער.
די לעצטע שעה נישט רייץ מיט דיין געוויין;
זי שלאָפט די לעצטע שעה, נישט וועק זי. — — —
פאַרגיב אויך דו אַבעלאַרס לעבן,
וואָס ווערט אויך טראָפּנווייז פון אים אַרויסגערונען,
און מערער נאָך פאַרגיב אַבעלאַרס גוף
דעם שולדיקן —

העלויִז
מיט שרעק
וואָס רעדסטו?

אַבעלאַר
דעם גוף — דעם נישט גענוג געשטראָפטן נאָך — — —

העלויִז
נישט רעד אַזוינס.

אַבעלאַר
מיט עקשנות
דעם גוף — דעם נישט גענוג געפייניקטן — — —

העלויִז
אָ, גאָט!

אבעלאַר

דעם אַלץ נאָך נישט גענוג געשמיסענעם,
דעם אומרייננעם, דעם פּסולן — — —

העלוואיז

מיט ווייטיקדיקן געשריי פאַלט צו צו אים, נעמט אים איין

אַבעלאַר, ברודער מיינער, אייגענער דו מיינער —
איך האָב דיך ליב, איך בענק נאָך דיר. —

טוליעט איר גוף צו זיינעם

אבעלאַר

נעמט אריין איר גוף אין זיינע אָרעמס, לאָזט זי מיט-אַמאָל אָפּ א דערציטערטער

וואָס טראָגסטו אויף דיין לייב? וואָס טראָגסטו?
צי איז עס אמת, צי מיר חלומט זיך? —
אַזוי ווי רינגען אייזערנע וואָלט איך געשפּירט, — —
וואָס טראָגסטו אויף דיין קערפּער?

העלוואיז

קייטן.

אבעלאַר

אין פּחד

אויפן הוילן לייב?

העלוואיז

רויק

אויף הוילן.

אַבעלאַר

דערפאַר, הייסט עס, האָסטו די גאַנצע צייט
נישט צוגעלאָזט, כ׳זאָל אָנרירן דיין גוף? —

העלוואיז

האָב נישט געוואָלט זאָלסט וויסן גאָר דערפון.

אבעלאַר

און דאָרט אין מאָנאַסטיר ביי דיר
אויך ווייס דערפון נישט קיינער?

העלאָיז

קיינער.

אבעלאַר

איז ווייניק פּיין און איינזאַמקייט און עלנט דען, —
האָסטו נאָך דאָס אויף זיך גענומען?

נעמט ארום זיין קאָפּ אין פאַרצווייפלונג

העלאָיז

פאַרוואָס אַזאַ פאַרצווייפלונג?
פאַרקערט, — זינט איך האָב אָנגעטאָן אויף זיך די קייטן,
איז מיר געוואָרן גרינגער דאָס געמיט.

אבעלאַר

פאַרוואָס האָסטו זיי אָנגעטאָן?

העלאָיז

צו זיין מיט דיר אין פּיין אַ גלייכער שותף.
די וועלט האָט ווילד און גראָב דיין גוף געפּייניקט —
דאַרף מיין גוף אויך געפּייניקט זיין. און אויב
דעם תּלינס האַנט איז מיך פאַרבייגעגאַנגען,
וועסטו פאַרגעבן מיר, — כאָטש איך אַליין
קען קיינמאָל זיך דאָס נישט פאַרגעבן, —
דערפאַר האָב איך אַליין אַ קייט וואָס לענגער
זיך אויסגעזוכט, און שטייף די רינגען אירע
אַרומגעדרייט אַרום מיין לייב, — אַ חרם
אַרויפגעלייגט אויף זיך, אַ נדר־חרם.

אַבעלאַר

דו טראָגסט עס שטענדיק?

העלאויז

שטענדיק.

אבעלאַר

און שלאָפסט אין דעם?

העלאויז

איך בין שוין צוגעוווינט, און ס'איז נישט שווער.
און ווען עס ווערט מיר שווער אַמאָל, ס'נעמט דריקן —
דערמאָן איך זיך אָן דיר, און כ'זאָג צו זיך:
ס'איז גוט אַזוי, זאָל דער דריקן. זאָל דער ווייטיק
נאָך שאַרפער דורכנעמען אַ יעדן אבר. —
און אָט טוט מער נישט ווי אײנגאַנצן,
ווייל אויס: נישטאָ אים מער — מיין גוף. נישטאָ.
אויף יענער זייט, ערגעץ, פאַרוואָרפן ליגט ער,
אַ פרעמדער און אַן אויסגעטאָנענער פון מיר,
אַזוי ווי ד ײ ן גוף אין דיין קינדהייט, ווי דו האָסט דערציילט— —
איך האָב מיט פרייד אים אויסגעטאָן פון זיך,
איך דאַרף אים נישט. —

אבעלאַר

דער מוח רירט זיך מיר.

העלאויז

איך בין נישט מער די העלאויז אַמאָליקע, —
נישט מיידל און נישט ווייב,
נישט ווייכער סאַמעטענער לייב מער, —
כ'בין גלייכער שותף אין יסורים — — —
איך ווער שוין אַלט, אַבעלאַר, — הערסט? — — —
פאַר מאָנאַסטירן ווענט, און אויך פאַר ווענט פון וועלט,
נישט ליכט פון גוף זאָל אויפשיינען,
נאָר בייזער גלאַנץ פון קייטן; האַרטע רינגען
און ביינערדיקע פויסטן זאָלן קלאַפן, קלאַפן
אין רשעותדיקן שטערן פון דער וועלט!

אַבעלאַר

ווי קען איך וואַגן גאָר צו זוכה זיין
אַזויפיל ליבשאַפט? און ווי קען איך און ווי זאָל איך
דעם קרבן פון דיין גוף אַריבערטראָגן?

העלואיז

דו זאָלסט. אַזוי איז מיין געבאָט.

אַבעלאַר

איך קען נישט מסכים זיין דערצו.

העלואיז

קען!
און מער זאָל וועגן דעם קיין רייד נישט זיין.
אין מיינע בריוו צו דיר
און דו, אין בריוו צו מיר,
קיין וואָרט זאָל וועגן דעם נישט זיין דערמאָנט.

אַבעלאַר

כ'וויל אָנרירן די קייטן דיינע, כ'וויל זיי שפירן.

העלואיז

ריר אָן, און שפיר. —
איצט מעגסטו מיך אַרומנעמען אינגאַנצן.

אַבעלאַר

נעמט אַרום איר קערפּער, און אַלץ אין אים ברעכט זיך. זיין קול נאָך מערערע:

דער גאַנצער גוף אין אייזן-רינגען!
אַזויפיל גזר אויף זיך אַליין צו נעמען!
אַזויפיל חרם, מאַטערניש! —
איך וויל נישט מסכים זיין!

העלואיז

פעסט

וויל, אַבעלאַר!

אבעלאַר

ס'איז איבער מיינע כּוחות.

העלאָיז

באַשאַף זיך כּוחות נייערע און גרעסערע.

אבעלאַר

ווי זאָל איך זיי באַשאַפן?

העלאָיז

זיי זענען שוין באַשאַפן, און זיי זענען דאָ שוין.
אָט זע, אָט קוק אויף מיר, אויף זיך אַליין,
אָט ווערן זיי באַשאַפן. — —
וועסט קומען שפּעטער אין דיין צעל צוריק,
וועסטו זיי טרעפן וואַרטנדיק אויף דיר —
די נייע כּוחות דיינע. — נאָר איין וואָרט
וועסטו אַרויסרעדן פון מויל, און אַלע ווענט
אַ ציטער וועלן טאָן אין פּחד פאַר דיין וואָרט.
און איך וועל שוין נישט זיין, — טאָ נעם די פעדער,
און שרייב צו מיר, און רוף מיך ווידער, ווידער; —
און איך וועל הערן און וועל ווידער, ווידער
די ביידע הענט מיינע אויסשטרעקן צו דיר. —

ווייך און טרייסנדיק

און איך וועל קומען ווידער צו דיין שוועל;
וועל שטיין אויף אים. אַריינקומען.
אין פּנים דיר אַריינקוקן, אַריינאָטעמען,
אַ חלום־וואַנדערער, אַ וואונדער־גאַסט — — — —
און איצטער האָב איך אין מיין האַרץ נאָר איין באַגער:
פאַרשטיי, נעם אָן מיין פולע שותּפות. —
זיי מספּים.

אבעלאַר

שווייגט, פאַרקלעמט

העלואיז

זיי מסכּים.

אַבעלאַר

צי אפשר זאָל איך נאָך מיט אייגענע הענט
אַליין אַ קייט אַרום דיין לייב פאַרציען?

העלואיז

דו רעדסט מיט כּעס.

אַבעלאַר

מיט ווייטיק.

העלואיז

אָט ד ע ם ווייטיק באַזיג אין זיך.

אַבעלאַר

אַזאַ הסכּמה וועט אַריינשפּילן נאָר
רשעותדיקער וועלט אין האַנט אַריין:
אַהאַ, וועט רשעות זאָגן, — ס'איז זיי גוט, —
זיי האָבן ביידע ליב צו זיין געפּייניקט.

העלואיז

זאָל רשעות זאָגן וואָס זי וויל! אין אונז
וועט סיי ווי סיי צו איר נישט זיין קיין אַנדער ענטפער
ווי נאָר פאַראַכטונג און פאַרדאַמונג.
און אונזער כּוח איז געווען און איז — נאָך מערער איצט —
עקשנות, אויסדויער און שטאָלץ.
אַמאָל אָבער וועט אָנשטיין אַ מינוט, אַבעלאַר,
און אויסדויער אין אונזער האַרץ וועט אויפרייסן,
און אָפּהילכן פון איין עק וועלט ביז צווייטן
וועט אונזער רוף נאָך משפּט. —
זיי שטאַרק און גלויב אין דעם. —

אַבעלאַר

איך גלויב אין דעם, ווי כ'גלויב אין דיר.

העלויז

טאָ גלויב, אַבעלאַר, אויך אין אַלע וועגן
פון אונזער ליבשאַפט — הערסט, אין אַלע וועגן.

אַבעלאַר

איך גלויב.

העלויז

איז גוט אַזוי. איך דאַנק דיר, ליבער מיינער.
נו, קוק נישט מער אַזוי פאַרשאַרפט. לויכט אויף.
צעשמייכל זיך. איך בעט. צעשמייכל זיך.

אַבעלאַר

מיין וווּנדער-גאַסט, מיין זעלטענער, —
ווי טרייסטפול דיינע ווערטער גייען אויף. —
דיין ווילן איז פאַר מיר — געבאָט,
דיין ליבשאַפט איז פאַר מיר — געוויסן,
געוויסן און נבואה וועגן וועלט און מענטש:
אַ מענטש אַ נייער אַ גערעכטערער זאָל קומען.
און מיר זענען דערפאַר זיינע פּיס.
מיר טראָגן אויס פאַר אים דעם גאַנצן טרויער,
און שווייגן אויס פאַר אים די גאַנצע שטילקייט,
און וויינען אַלע טרערן פאַר אים אויס,
און לייטערן דאָס גאַנצע רחמים אויס פאַר אים. — —
מיין טייערע, די זון הייבט אָן אַרונטערגיין,
און איבער אונז צוויי פייערדיקע ווערטער:
סוף הכל.
אַלץ גייט צום אָפּשלוס, העלויז.
די שטראַלנדיקע פינגער פון באַשאַפער
פאַרלייגן זיך צום בענטשן אויף דער וועלטס געזיכט,
אויך דו, די פינגער דיינע לייג אַרויף אויף מיר
און בענטש מיך. — —

ער לייגט אַרויף די הענט אירע אויף זיין קאָפּ. עס קומט צולויפן
דער ערשטער מאָנאַך מיט פאַרכאַפּטן אָטעם.

מאָנאַך

דער פּאָטער קומט אַהער. צעשיידט זיך.

העלואיז

איך שרעק מיך נישט. און אויך אַבעלאַר שרעקט זיך נישט.

אַבעלאַר

דער וואָלף האָט פּאַרט דערשמעקט זיין רויב.
נו גוט. זיין רויב וועט נישט אַנטלויפן.

מאָנאַך

טראָגט צו צו העלואיז איר מענער-קיטל, וואָס איז געלעגן
אויף דער ערד

פאַרשטעל זיך, שוועסטער, ווייל אַז נישט
וועט זיין אַן אומגליק פאַר אייך ביידן.

אַבעלאַר

נעמט דעם קיטל און וואַרפט עס צוריק צו דער ערד

מיר האָבן נישט קיין מורא.

מאָנאַך

לאַפּט אויף צוריק די זאַכן פון דער ערד

אין טיפן וואַלד פאַרוואַרפן דאַרף מען עס,
דער סוד פון העלואיזעס אַריינקומען
אין צעל צו דיר זאָל נישט אַנטפּלעקט ווערן.
איך בעט אייך — פאָלגט מיך.
צעזעגנט זיך נאָך איידער ער קומט אָן. —
אָ גאָט, מען קען שוין נישט. אָט קומט ער.

פאַרשווינדט פלינק מיט זאַכן אין וואַלד. פּאָטער גרעגאָרי
קומט אָן מיט אַ שטעקן אין האַנט. בלייבט אַ דערשטוינטער.
אַבעלאַר און העלואיז שטייען רויק.

פּאָטער גרעגאָרי

איך האָב געוווּסט — איך וועל דיך כאַפּן ערגעץ,
איך זוך דיך שוין אַרום פון מיטאָג אָן. —

אַזוינס אָבער צו אָנטרעפן
האָב איך זיך, בנאמנות, נישט געריכט.
איז, הייסט עס, — וואָס?
איז, הייסט עס, זי אַליין איז דאָ, —
אָט יענע פון די בריוו — די העלוּאיז. —
כ׳דערקען זי. יאָ, כ׳דערקען זי.

קוקט אָנגעשטרענגט אויף העלואיז

איך מיין, אַז מיך דערקענסטו אויך מסתמא,

פויזע. העלואיז ענטפערט נישט

נישטאָ קיין לשון, וואָס?

צו אַבעלאַרן

צי מעג מען יאָ, צי מעג מען נישט אַהערצו קומען -
דאָס גייט אייך, הייסט עס, ביידן גאָר נישט אָן. —
איר, פּראַוועט אַלץ נאָך ליבע, הייסט עס, —
איר, אָפּנאַרער, פאַרשוועכער פון גזירות, —
איר, זינדיקע און אומריינע נשמות. —
איך רעד צו דיר, וואָס שווייגסטו?

אַבעלאַר

איך האָב נישט וואָס צו זאָגן איצט דעם פּאָטער,
אַ חוץ איין איינציק וואָרט:
אַוועק!

פּאָטער גרעגאָרי

איך וועל דיך נעמען פאַרן קאַרק אין מאָנאַסטיר צוריק.

אַבעלאַר

מען דאַרף נישט נעמען מיך, כ׳וועל גיין אַליין.

פּאָטער גרעגאָרי

איך וויל קיין רגע מער נישט שטיין דאָ.

אַבעלאַר

און איך, אַוודאי, וויל נישט אָנקוקן דעם פּאָטער דאָ.

גייט צו גאנט. שארף
איך זעגן זיך מיט העלואיז, — איך וויל נישט זיין געשטערט.
איך זאג: אוועק!

פאטער גרעגארי
צי גיסטו אפ א חשבון זיך ווי טייער
דיין פרעכקייט וועט דיך קאסטן?

אבעלאר
דער פאטער ווייס, אז איך בין שטענדיק גרייט
די גרעסטע פרייזן צאלן.
נאר עטלעכע מינוט איך דארף דא זיין מיט העלואיז,
איך הייס דעם פאטער לאזן אונז אליין.

פאטער גרעגארי
דיין גליק, וואס כ'האלט מיין כעס איין.

אבעלאר
איך דאנק דעם גוטן פאטער, וואס ער האלט
אין איין באגליקן מיך!

פאטער גרעגארי
איז, הייסט עס, גאר אומזיסט געווען מיין טובה,
וואס איך האב דיר געטאן מיט פופצן יאר צוריק,
דיר ברענגענדיק די אויסלייזונג פון תאווה;
אומזיסט געווען די טרחה פון מיין מעסער
צו עסקן זיך מיט דיין חתנדיקן קערפער; —
אומזיסט געווען מיין ארבעט, הייסט עס. —
איך זע, אז חתן איז נאך אלץ חתן,
און כלה איז נאך אלץ כלה. —

העלואיז
און לומפ איז אלץ נאך לומפ!

פאטער גרעגארי
צו וועמען וואגסטו עס אזוי צו רעדן?

העלאָיז

לומפּ!

פּאַטער גרעגאָרי

שטעלט זיך אַוועק צווישן העלאָיז און אַבעלאַר. טיילט זיי פֿאַנאַנדער מיט זיין גוף. הייבט אויף זיין שטעקן און דעם צלם, וואָס ער טראָגט אויף זיין ברוסט.

איך הייס אייך די מינוט צעשיידן זיך.

העלאָיז

צעשייד, צעשייד. וועסט סיי ווי נישט צעשיידן.
נישט דו ביסט דער צעשיידער.
נישט צלם, און נישט שטעקן, און נישט תפיסה-צע…
קענסט גאָט אַליין אַראָפּרופֿן פֿון הימל
צו הילף דיר, רוף אים! זאָל ער נידערן אַרונטער,
און זאָל ער העכער, העכער אויפהייבן דיין צלם; —
און איך וועל אויפהייבן קיין אַנדער זאַך
ווי נאָר מיין שוואַכע האַנט, און אויסשטרעקן
מיין דאַרן גוף אַנטקעגן דיר און אַלע פּייניקער,
און אַלע הענקער. — אויף מיין גוף — אַ קייט,
און אויף אַבעלאַרס גוף — אַ שטאָלן מעסער;
דיביידע גופֿן זענען איינס,
די ביידע גופֿן זענען מעכטיק;
אָן זייער האַרטקייט וועט אַיעדערער ווי ד…
זיין הענקערישן קאָפּ צעשמעטערן; —
די ביידע גופֿן זענען מער נישט גוף,
נאָר איינגעקלאַמערטער צונויפגעשמידטער פּויסט,
אַ וואָרנונג און אַ רוף און אַ דערמאָנונג
פֿאַר גאָרער וועלט אויף אייביק — אייביק.
דו זאָלסט נישט מיינען, אַז עס ווערט פֿאַרגעסן אַלץ. —
דו האָסט געשענדעט לייב און בלוט און טרערן —
און — גאָרנישט, האַ? זיך אָפּגעווישט די הענט
און רויִק, פֿריילעך זיך אַוועקגעשפּאַנט

צום טיש, צום וויין. צו סעודה!? —
דאָס לעבן, הייסט עס, גייט מיט דיר געאָרעמט.
און דו ביסט, מיינסטו, אומבאַשטראָפטער האַר? —
דו קומסט און וואַרפסט אַרויף אויף אונז דיין מאַכט
און הויבסט דעם צלם דיר צו הילף — —
דו מאַכסט אַ טעות, פּאָטער. —

מיטן הייטן שטעם אין פּנים אריין.

קענסט גיין. איך האָב גענוג געזאָגט.

פּאָטער גרעגאָרי

זאָג נאָך.

העלואיז

איך שטאַרב נאָך נישט.
און אויך אַבעלאַר שטאַרבט נאָך נישט. —
נאָר וויסן זיי — פאַר יעדער טרער אַבעלאַרס,
פאַר יעדן קרעכץ פון ווייטאָק און דערנידערונג,
וואָס דו האָסט אונז פאַרשאַפט, פאַר יעדן טראָפּן בלוט —
אַ חשבון וועסטו געבן.

פּאָטער גרעגאָרי

וועמען?

העלואיז

מיר.
און הער וואָס איך פאַרזאָג דיר, האַר: —
דו נעמסט אַבעלאַרן צוריק אין מאָנאַסטיר,
נישט וואַג אים מיט אַ פינגער אָנרירן!

פּאָטער גרעגאָרי

ווער ביסטו דען, וואָס דו פאַרזאָגסט? —

העלואיז

די השגחה בין איך.

פּאָטער גרעגאָרי

פאַרמעסט זיך חוצפּהדיק מיט גאָט.
השגחה קען מען זאָגן נאָר אויף גאָט.

העלואיז

און איך זאָג עס אויף זיך,
אויף מענטש:
נישט גאָט, נאָר מענטש: השגחה מענטש.
פון אומעטום, אַ ווו איך וועל נישט זיין,
מיין אויג וועט זען, מיין אויג וועט אַכטונג געבן,
און אין מיין האַרץ וועט אַלץ פאַרשריבן ווערן.
און הער וואָס איך פאַרזאָרג דיר נאָכאַמאָל:
נישט וואַגן אויף אַבעלאַרס קאָפּ צו אָנרירן אַ האָר, —
נישט וואַגן! — ווייל אַזוי פאַרזאָגט דיר די השגחה! —
און דו זיי שטאַרק, אַבעלאַר, —
האַלט הויך דעם קאָפּ.

אַבעלאַר

איך האַלט אים הויך, העלואיז.

העלואיז

און איצטער גיי, און וואַרט.
כ'וועל קומען נאָכאַמאָל.

אַבעלאַר

כ'וועל וואַרטן. — אָבער, העלואיז,
וווּהין וועסטו זיך לאָזן גיין איצט
אין טונקלקייט פון אָוונט?

העלואיז

זיי רויִק, ליבער, כ'וועל געפינען ווו אַן אָרט.
די ערד איז גרויס, און ווענט פון עלנט
פאַראַנען זענען נאָך גענוג, און אויפזועער תּלינים —
נאָך מערער ווי גענוג. זיי רויִק וועגן מיר.

פאַרבלייב געזונט, — — — זיי שטאָלץ, און ווייס:
געפייניקט זענען אַלץ נאָך די געדעכטע,
אין עלנט זענען אַלץ נאָך די, וואָס האָבן ליב.—

אַבעלאַר

גערענטשט זיי, שוועסטער מיינע. — זיי געזונט.

העלויאיז

אויך דו געבענטשט זיי, ברודער מיינער, זיי געזונט.

אַבעלאַר אָפּ. פּאָטער, הינטער אים, גייט נאָך.

העלויאיז

אליין

אַ דאַנק דיר, וואַלד, פאַר גוטער פריינטלעכקייט,
אַ דאַנק דיר, זון, פאַר ליכטן און פאַר וואַרעמען,
און אויך אַ דאַנק פאַר אונטערגיין אין צייט.

הייבט אויף אַ שטעקן, וואַגלט אוועק אין אַ צווייטער זייט.